

HODY BOŽSKÉ LÁSKY

NAPSAL JOSEF FRASINETTI.

S POVOLENÍM VYDAVATELŮ Z VLAŠTINY PŘELOŽIL
JAN TAGLIAFERRO.

V PRAZE 1911.
CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADA-
TELSTVÍ V. KOTRBA.

CENA 1 K.

Ctitelům nejsvětější Eucharistie

doporučujeme:

Poklad Věřících. Lidový, bohatě ilustrovaný měsíčník k uctění nejsv. Svátosti oltářní a zároveň věstník Zemské rady katolíků v Čechách pro eucharistické hnutí. Řídí P. M. Stěpán Švec C. Ss. S. v Č. Budějovicích. 12 čísel ročně za K 1.20 i s poštovní zásilkou. Starší ročníky, pokud zásoba stačí, 75 hal. Ukázková čísla zdarma.

Bilczewski Jos. Dr. **Eucharistie ve světle nejstarších památek literárních, ikonografických a epigrafických.** S hojnými ilustracemi. Z polského originálu podává Dr. Jos. Tumpach. Vel. 8° (v tisku, dosud vyšel sešit 1.—6. = 288 str.)

Úkolem díla jest ukázati totožnost naší eucharistie s eucharistií prvních křesťanů. Spisovatel nezůstává však jen při literárních zprávách prvních tří století křesťanských, nýbrž přibírá celý veliký a zajímavý materiál umění a epigrafiky katakomb.

Bilczewski Jos., Dr., **Archaeologie křesťanská** ve službách dějin církevních a věrouky. Se 67 ilustracemi v textu. Z polského, autorem pro vydání české zvláště upraveného a doplněného originálu podává Dr. J. Tumpach. Vel. 8° (447 str.) 5 K

Je to výňatek z velikého díla apologetického „Le christianisme et le temps présent“, jež zajímá novou methodou, hloubkou myšlenek, politickou mluvou. Tím staví se mezi nejpřednější apologie božství Ježíšova.

Eymard P. Petr Jul., **Měsíc nejsvětější Svátosti.** Rozjímání, vybraná ze spisů ctihod. zakladatele Kongregace nejsv. Svátosti. Přel. Jan Blokša, kněz adorator; 12° (212 str.) 1 K. Obsahuje: Předmluva. — Víra v Ježíše Krista v nejsv. Svátosti. — Láska k Ježíši v nejsvětější Svátosti. — Následování Krista v nejsv. Svátosti. — Modlitby.

Chaumont-Blokša, **Kněz a nejsv. Eucharistie.** 12° (104 str.) 80 hal. Třicet krátkých úvah k duchovnímu osvětlení.

Malá úhledná knížečka obsahuje 30 rozjímání, hlavně pro kněze, o nejsvětější Svátosti, pak modlitby při a po mši sv. Rozjímání svědčí o hluboké znalosti věroučné a vroucí zbožnosti; obé proto také v knězi probouzejí.

HODY BOŽSKÉ LÁSKY.

Napsal

JOSEF FRASSINETTI,
převor u sv. Sabiny v Janově.

S povolením vydavatelů
: z vlastiny přeložil :

JAN TAGLIAFERRO,
farář v Michálkovicích.

V PRAZE 1910.

— Cyrilo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba. —

Ctenáři!

Tato zlatá knížka vyšla po prvé před 38 lety. Tisk její nebyl ještě dokončen, když ctihodný kněz, spisovatel »Hodů božské lásky na zemi«, povolán byl k věčným hodům božské lásky v nebesích, aby přijal odměnu za námahy v duchovní správě podstoupené.

Tento zbožný spis byl velmi oblíben pro svůj vzlet i pro jasný a prostý sloh a prospěl valně zbožným duším. Důkazem jsou četná jeho vydání.

Plnou záruku pro ryzost a spolehlivost jeho učení poskytuje nejen všeobecná přízeň duchovních správců, ale i samo jméno spisovatele, vynikajícího svatým životem a známého jako zkušeného znalce mravouky a duchovního života.

V poslední době nejpovolanější auktorita schválila nauky a rady Frassinettiho.

Posvátná kongregace koncilu výnosem ze dne 16. prosince 1905, potvrzeným následujícího dne Jeho Svatostí papežem Piem X. schválila následující:

1. Časté a každodenní přijímání, žádoucí Ježíši Kristu a církvi katolické, má býti přípustno všem věřícím jakéhokoliv stavu a jakékoliv třídy, tak že nemůže býti odepřeno nikomu, jenž je ve stavu milosti a má pravý úmysl.

2. Úmysl je pravý, přibližuje-li se kdo ke stolu Páně ne ze zvyku, z marnivosti aneb z lidských ohledů, nýbrž chtě Bohu se zalíbiti, sloučiti se s ním láskou co nejtěsněji a vyléčiti se tímto božským lékem ze svých poklesků a křehkostí.

3. Ačkoli jest velmi radno, aby ti, kteří často aneb každý den přijímají, byli prosti hříchů všedních, aspoň dobrovolných, a náklonnosti k nim, stačí přece, aby

byli bez hříchů smrtelných a měli úmysl, že budoucně nikdy těžce již nezhřeší. Je-li tento úmysl upřímný, nemůže jinak býti, než že přijímající každý den poněnáhu se zbaví i všedních hříchů a náklonnosti k nim.

4. Poněvadž svátosti novozákonní, ač působí vlastní silou (ex opere operato, t. j. bez ohledu na hodnotu přísluhovatelovu), přece tím větší užitek vydávají, s čím větší připavou se přijímají, má se pečovati o to, aby sv. přijímání ředcházela pečlivá příprava a následovalo náležité díkučinění, přiměřené schopnostem, stavu a povinnostem přijímajícího.

5. Aby časté a každodenní svaté přijímání dalo se s větší opatrností a bylo s větší zásluhou, třeba k němu rady zpovědníkovy. Ale zpovědníci mají se vystříhati, aby neodpírali častého a každodenního svatého přijímání někomu, jenž jest ve stavu milosti a přistupuje s pravým úmyslem.

6. Jelikož tedy častým a každodenním sv. přijímáním spojení s Ježíšem Kristem se utužuje, život duchovní se posiluje, duše četnými ctnostmi se zdobí a jistou zárukou věčné blaženosti dostává, mají faráři, zpovědníci a kazatelé dle osvědčeného učení římského katechismu (díl II. hl. 63.) často a důrazně lid křesťanský povzbuzovati ke zvyku tak zbožnému a spasitelnému.

7. Časté a každodenní sv. přijímání budiž zvláště pěstěno ve všech náboženských družinách. Přece však platí pro ně dekret »Quemadmodum« ze dne 17. prosince 1890, vydaný posvátnou kongregací pro záležitosti biskupů a řeholníků. Obzvláště budiž pěstěno v seminářích duchovních, jichž chovanci se připravují k službě u oltáře, i ve všech jiných křesťanských ústavech vychovávacích

8. Jestli v řeholi, konstituci aneb kalendáři náboženských společností se slavnými aneb prostými sliby svaté přijímání bylo ustanoveno na jisté dny, tato ustanovení buďtež považována za pokyny a nikoliv za příkazy. Předepsaný počet sv. přijímání má se považovati za míru nejmenší pobožnosti řeholníků. Proto má jim býti ponecháno častěji, třeba každý den přistupovati k stolu Páně podle zásad výše uvedených. Aby

pak všichni řeholníci a řeholnice dobře znali nařízení tohoto dekretu, postarají se představení jednotlivých domů, aby dekret tento každý rok v oktávě Božího Těla v jazyku lidovém v klášteře čten byl.

9. Konečně po prohlášení tohoto dekretu mají ustati spory spisovatelů církevních o přípravě k častému a každodennímu sv. přijímání

Každý čtenář vystihne ihned, že důkladná znalost, pravý duch církevní, veliká zbožnost a osvědčená zkušenost v duchovní správě doporučovaly Frassinettimu blahé paměti, co nyní dle vůle Svatého Otce Pia X. se doporučuje ode všech jednomyslně pro vždy,

Kéž by tato knížka o hodech božské lásky přispěla, aby všichni víc a více ctili, milovali a přijímali Pána našeho Ježíše Krista, skrytého v nejsvětější Svátosti oltářní.

V Římě, na Zelený čtvrtek 1906.

P. *Antonio Piccardo*,
gen. superior Synů Neposkvrněné P. Marie.

Věnování spisovatele svatým Božím.

V tento den zasvěcený Vaší památce, všichni světci Boží, kteří jste již byli povoláni, byste zasedli k Beránkově hostině svatební jako spolustolovníci u hodů blaživé božské lásky v nebesích, věnuji Vám tuto práci o hodech božské lásky na zemi, kterou dnes začínám. Podstata pokrmů jest stejná: vy tam nahoře živíte se patřice a radujete se; my živíme se věřice a trpíce.

Ten, jenž jest chlebem nebeským, jest mannou na poušti. Kristus v nebi zářící slávou skrývá se na zemi ve způsobě svátostné; leskem oděn na pravici Otcově, jest na zemi zahalen šerem svatostánku.

Svatí oslavenci, Vám věnuji, Vám doporučuji své nedostatečné dílko, byste mi vyprosili milost, aby bylo účinnou výzvou všem křesťanům, lačným a žíznivým, by spěchali k velebným hodům božské lásky, které zde jsou přichystány, dokud dle vůle boží, zbaveni úzkosti a starosti života pozemského nebudou účasti míti na hostině v nebi, při které Vy sedíte v míru a věčném pokoji.

Slavní svatí, požívání hodů božské lásky na zemi Vás uzpůsobilo k účasti na hodech božské lásky v nebesích, prostě Pána, aby žehnal toto dílo mé, by jím poučení mnozí požívali, jako druhdy Vy, s věrou tohoto velebného pokrmu, a tím se uschopnili požívatí ho kdysi s Vámi ve slávě.

Kněz *Josef Frassinetti.*

HLAVA I.

Hody.

§ 1. Podivné tajemství.

Předně třeba, abychom si o hodech božské lásky učinili jasný a správný pojem, by duše naše pocítily hlad a žízeň po dobru tak velikém.

Hody božské lásky jest Eucharistie, svaté přijímání; velebná Svátost, která obsahuje tělo, krev, duši, božství Pána našeho Ježíše Krista, jenž se skýtlá jako pokrm a strava duším našim.

Tuto pravdu znají všichni, děti nevyjímaje; ale málo lidí o ní uvažuje, a proto málo lidí poznává velikost a cenu její. Uvažme tedy klidně tuto pravdu všeobecně známou, ale zároveň nedostatečně pochopenou.

Nejsvětější Svátost obsahuje tělo Spasitelovo, to jest tělo nejsvětější, jež vypučelo z přečisté krve Panny Marie, ono tělo, jež ani ona nebyla hodna přijmouti do svého neporušeného lůna. Obsahuje krev Spasitelovu ceny nekonečné, jejíž jediná krůpěj stačila k spáse tisíce světů. Obsahuje tělo i krev, které jsou obě v pravdě božské, protože nerozlučným spojením s druhou božskou osobou jsou tělem a krví božské osoby. Obsahuje duši Spasitelovu, plnou milosti a pravdy, v níž jsou skryty všechny poklady moudrosti a vědomosti, v níž jest uložena plnost darů Ducha svatého, milost, poklady a dary uštědřené bez míry, jako sluší duši, která není pouze lidská, nýbrž božská osobním spojením s věčným Slovem. Konečně jest v nejsvětější Svátosti samo Slovo věčné, druhá osoba nejsvětější Trojice, kterou se zachovává člověčenství Kristovo, to jest jeho

tělo, krev, duše, právě oním nevystižitelným osobním spojením, jímž v Kristu jsou sice dvě přirozenosti, ale jen jedna osoba, a sice osoba božská; jsou pak v ní pro nutnou spolubytnost s druhou božskou osobou, totiž se Synem, i první a třetí božská osoba, Otec i Duch svatý. Hle, co skrývá se v nejsv. Svátosti! Pomni, co značí slova: Nejsvětější Svátost je tělo, krev, duše, božství Pána našeho Ježíše Krista.

Nejsvětější Svátost obsahuje tedy nejvelikolepější zázrak božské moudrosti, moci a dobroty; vše krásné, vše dobré, vše veliké tvorstva i tvůrce, vše, co tvoří slávu a blaženost rajskou. Proto třeba vyznati, že nemáme slova, jímž bychom důstojně pojmenovali nejsvětější Eucharistii. Nazveme-li ji mannou nebeskou, málo jest. Nazveme-li ji chlebem andělským, málo jest. Nazveme-li ji archou úmluvy, ovocem stromu života, málo, málo jest. Opakujeme ještě: nemáme názvu, jímž bychom důstojně pojmenovali nejsvětější Svátost. Svatá Teresie připadla na název, jenž bude zdáti se nevhodným; já pak netvrdím, že by zasluhoval přednost před uvedenými. Hodí se nám však, považujeme-li nejsvětější Svátost za hoď božské lásky. Svěťice ji nazývá: *j á d r e m ú t r o b B o ž í c h*. Název je neobvyklý, ale jak lze lépe vysloviti podstatu, hlubokost a něžnost lásky Boží, která duše naše živí pokrmem eucharistickým?

V pravdě velebnost nejsv. Svátosti jest nanejvýše podivuhodná; kdyby nám víra neukládala věřiti v toto tajemství, kdo by mohl naň jen pomyslit? Zda bylo třeba, chtěl-li Ježíš Kristus lidem zanechatí památku na sebe, památku, která by byla velikým darem, aby sebe sama jako pokrm spojil s námi, jak on to učinil? Není-li ta blahovolnost a láska toliká, že naplňuje úžasem a zdá se téměř neuvěřitelná?

§ 2. T a j e m s t v í v í r y.

Víra sama zavazuje nás věřiti veliké tajemství; arci do jisté míry odhaluje nám tajemství to, tak že bez obtíží v ně věřiti můžeme.

Táž víra, která nás učí, že Ježíš Kristus dává se všecek, své tělo, svou krev, svou duši i své bož-

ství za pokrm duším našim, učí nás též, že Ježíš Kristus jest nejen pravý člověk, ale též pravý Bůh. Bůh však jest nekonečný ve svých dokonalostech; ač si tyto dokonalosti představujeme veliké, velmi veliké, naše představy nejsou ničím u přirovnání ke skutečnosti, protože je nekonečný rozdíl mezi měřitelným a nesmírným, mezi obmezeným a neobmezeným, mezi konečným a nekonečným.

Můžeme si představit tisíce století, million století i milliony millionů věků, kolik chceme, všechny tyto milliony věků nejsou ničím, přirovnáme-li je k věčnosti; protože všechny tyto milliony dojdou konce, ale věčnost zůstane nedotknuta, jakoby teprv začínala. Podobně můžeme si představit všechny možné velké dokonalosti a je mnozí dle libosti, všechny tyto naše představy budou obmezené a konečné, a nevystihnou nikdy dokonalostí Božích, jež jsou nekonečné.

Když tedy uvažují nekonečnost dokonalosti Boží, jeho nekonečnou moudrost, jeho moc a jeho lásku, pak se nedivím dílu Božímu, ani ustanovení nejsv. Svátosti. Dím-li, zde působí Bůh jako Bůh, což divného pak, že koná skutky, jež mu přísluší? Může-li nazván býti skutek neuvěřitelně velikým, je-li skutkem dobroty, která je nejen veliká, převeliká, ale bez mezí a bez konce? Jako mně nicotnému jest snadno a přirozeno dáti chudému kousek chleba, tak jest snadno a přirozeno, že Ježíš Kristus v neskončené své božské dobrotě dává duším našim za pokrm své tělo, svou krev, svou duši, své božství v nejsvětější Svátosti. Jako jest věcí prostou a přirozenou, konám-li skutky sobě přiměřené, tak jest věcí prostou a přirozenou, že Ježíš Kristus jedná a koná sobě přiměřeně.

Tato úvaha roztíná a rozvazuje velmi spleť suky tajemství Božích, která se nám zdají někdy neuvěřitelná, protože měříme Boha podle sebe a mluvíme o Bohu po lidsku. Od Boha lze tudíž očekávati veliké věci, které předstihují naše očekávání a přání, poněvadž myšlenky naše jsou myšlenky lidí, jichž rozum i vůle jsou obmezeny; on však jedná jako Bůh nekonečně bohatý a štědrý, jenž v darech svých jest nevýslovně štědrý.

Zbývá pak ještě jiná obtíž, kterou třeba překonati. Divíme se netoliko tomu, že Ježíš Kristus všecek jako Bůh i člověk sebe skýtlá za pokrm duchovní, ale žasneme, že chtěl zůstávati pod způsoby tak prostými, jako jsou chléb a víno, že se svěřil rukám lidí hříšných, že chtěl přebývati ve všech křesťanských chrámech a kostelích, i v chudých a neozdobených, a že dovolil, aby hříšní lidé, nejsou-li v hříchu smrtelném, třeba každý den požívali jeho velebného těla.

Chtěl-li sebe sama zůstaviti v nejsvětější Svátosti, měl dle mínění lidského sebe zůstaviti pouze na jednom místě a měl naříditi, aby nejsvětější Svátost opatroval toliko jeho náměstek, svatý Otec, a že nikdo nesmí přijímati, leč jednou v životě po velmi dlouhé přípravě svatého života. Ve skutečnosti však Ježíš Kristus se svěřuje nejen rukám tolika ubohých hříšníků, jimiž jsou kněží, a jest přítomen netoliko ve všech chrámech a kostelích sebe chudších, ba ještě se dává za náš pokrm každodenní, abychom denně mohli jej požívat, jsme-li v stavu milosti. Opravdu věc úžasná, již nechápeme.

Jak jsme však pošetilí! Budeme předpisovati a meze stanoviti neskončené Dobrotě? Zdali se právem můžeme diviti, že neskončená Dobrota jest povznesena nad naše malicherné a nicotné mínění, a že činí něco, co se naší veliké nevědomosti zdá přílišným? Zdali nám náš Pán nechtěl připravit hody božské lásky? Není-li božská láska láskou nekonečnou? Je-li něco přílišné pro lásku nekonečnou? Jsou-li věci přílišné pro lásku konečnou, nejsou nikdy přílišné pro lásku nekonečnou.

§ 3. Veliké činy lásky.

Veliké činy koná láska — i obmezená — pro osobu milovanou, a třebas koná veliké věci, zdá se jí, že vždy činí málo. Máme nesčíslné důkazy této pravdy u svatých, kteří nadšeni láskou velmi veliké věci konali pro milovaného Pána a přece se domnívali, že vykonali málo. Čeho nepodnikali světci z lásky k Bohu! Obětovali život a to v krutých bolestech mučednictví; obě-

tovali ho tím ochotněji a radostněji, čím bolestnější byly muky; s veselou tváří skláněli hlavy pod meč katovský, byli trháni za živa šelmami aneb pálení plápolajícím ohněm. Jiní, jimž se nedostávalo příležitosti k mučednictví, uneseni mocnou láskou k Bohu, odešli na poušť, živili se kořínky a bylinami, zdržovali se v jeskyních a jamách lesních na způsob zvěře, a přece mnozí z nich byli druhdy zvyklí životu jemnému a pohodlnému. Jiní pak se zavírali do klášterů, kde stále se postili, bděli a dobrovolně se bičovali, kde rouchem kajícím se odívali a odpočinek byl vlastně trýzní, poněvadž se kladli na kámen aneb tvrdé dřevo. Opět jiní bez zásob na cestu, tu za severních mrazů, onde za jižních veder, křížem krážem schodili pustiny, zbrázдили moře, by šířili světlo víry u sverepých národů. Vše to bylo veliké a podivuhodné, ale nesení láskou k Bohu, konali to s velikou snadností a s hárající nadšením; přece však zdávalo se jim, že málo činí pro Pána milovaného a toužili více pro něho vykonati, kdyby lze bylo. Jestli tedy konečná láska, jakou byla jejich láska, tolik dokázala, co nezmůže láska nekonečná?

Ký div, že v hodech božské lásky podává nám láska, jež nemá mezí ani konce, za pokrm tělo, krev, duši, božství Ježíše Krista, to jest samého Bohočlověka.

Ký div, že k tomu účelu svěruje se rukám hříšníků ve všech chrámech a kostelích křesťanských a dovoluje ubožákům, aby jej požívali, do srdce přijímali, chtějí-li, každý den jako chléb vezdejší, nežádaje nic jiného, než aby byli prosti hříchu smrtelného; této podmínky nemohl se zřici Ježíš Kristus, nechtěl-li ublížiti své nekonečné svatosti aneb jí zapříti.

§ 4. Ježíš Kristus lidem.

Jest mi, jako bych viděl Ježíše Krista při poslední večeři, když ustanovil nejsvětější Svátost. Líce jeho jest zaníceno, srdce rozechvěno nekonečnou láskou; mluví lidem: Lidé, jež miloval jsem tak, že jsem pro vás sestoupil na tuto zemi a stal se bratrem vaším,

byste vy se stali syny božského Otce mého a přišli do nebe; lidé, pro vás za hodinu začnu své hořké utrpení, za vás zítra obětovati budu život na kříži; lidé, dříve nežli dokonám, co jsem si umínil vykonati z lásky k vám, zanechám vám trvalou záruku své lásky, záruku takovou, v kterou byste nevěřili, ba věřiti nemohli bez zvláštní silné víry, již za tím účelem vložím v srdce vaše. Touto zárukou mé lásky budou stálé hody, které vám připravuji, jež potrvají až do skončení časů; hody každodenní, kterých se zúčastniti mohou všichni: velcí i malí, bohatí i chudí, urození i prostí, učené i neučené, pánové i služebníci, zdraví i nemocní, nevinní i hříšníci, pokud přistupujete k těmto hodům nejste znepřáteleni se mnou pro hřích smrtelný. U stolu tohoto nebudou podávány vybrané pokrmy, jaké chystají velmožové pozemští aneb andělé nebeští, nebude to pokrm nejvýživnější, nejchutnější, nejsladší a nejúčinnější, jež by stvořiti mohla moje všemohoucnost, ale předloží se vám moje božské tělo, má božská krev, jež jsem přijal z neposkvrněného lůna své Matky, Panny Marie. Duše má, božství mé, já celý budu v těchto hodech vašim pokrmem a nápojem. Lidé, ač moudrost moje jest nekonečná, neznám jiné záruky, která by se této vyrovnala; ač neobmezená jest moje moc a nekonečná moje dobrota, přece nemohu vám poskytnouti jiné záruky lásky, jež by této rovna byla. Lidé, připadlo vám kdy na mysl, že vám dám dar tak veliký? Nepřipadlo; neboť nemůžete pochopiti nekonečnou moji lásku. Nuže vizte tyto hody mé božské lásky, které vám chystám, a které budou vám přichystány do konce časů.

HLAVA II.

O dobřech, jež se skýtají v hodech božské lásky.

Není pochybnosti, že Ježíš Kristus, zanechávaje lidem v nejsvětější Svátosti záruku tak vznešenou, nevyrovnatelnou a nepochopitelnou, chtěl lidi obdařiti dobry nejvyššími. Božská Moudrost nemohla by tak vznešeného díla vykonati bez velikolepého účelu.

Zde třeba pozorovati další divy, jež naplní nás obdivem a úžasem. Těmi divy jsou účinky, jež nejsvětější Svátost působí v naší duši. Tyto účinky nejsou nám neznámy, ale zřídka, snad nikdy neuvažujeme o nich, jak patří, abychom seznali jejich vzácnost a důležitost. Proto je nyní klidně uvážíme.

§ 1. První účinek sv. přijímání: milost posvěcující.

První účinek sv. přijímání jest rozmnožení milosti posvěcující. Co jest milost posvěcující? Bohužel, po této otázce mnozí křesťané by umkli, poněvadž nevědí, co odpověděti. Milost posvěcující je největší poklad, kterým můžeme obohatiti duše, poklad, u přirovnání s nímž každý jiný poklad duchovní ztrácí cenu a vzácnost.

Milost posvěcující dává duším právě bohatství, bez ní zůstaly by duše v největší chudobě, třebas by jim Bůh udělil jiné své dary. Představte si, že by Bůh dal některé duši víru, jakou měl patriarcha Abraham, naději, jakou měl prorok Mojžíš, důvěru, jakou měla Judita, trpělivost, jakou měl Job, tichost, jakou měl David, čistotu, jakou měla Zuzana, horlivost pro čest a slávu Boží, jakou měl Eliáš, statečnost ducha,

jakou měli bratři makkabejští, dar zázraků, jaký měli apoštolové, kdyby však tato duše zbavena byla milosti posvěcující, byla by v největší chudobě, ve stavu velmi bídném a politování hodném; neboť duše zbavené milosti posvěcující jsou právě proto ve stavu hříchu smrtelného, to jest nevolníky a dětmi ďáblůvými, které zasluhují, aby kdykoliv zavrženy byly do věčné záhuby. Takové jsou duše zbavené milosti posvěcující, i když hojně oplývají jinými dary Božími.

§ 2. Co jest milost posvěcující.

Co jest tedy milost posvěcující? Milost posvěcující, též milost trvalá zvaná, jest nadpřirozený dar Boží, jenž trvale duše naší se drží jako roucho nějaké, kterým člověk se stává spravedlivým a přítelem Božím a proto synem přijatým, bratrem Ježíše Krista a dědicem nebe. Tato milost posvěcuje duše spravedlivé před Bohem na zemi, jako posvěcuje blažené na nebesích. Jsou-li svatí, jsou jimi jen milostí, která je zdobí; sama Panna Maria, královna svatých, jest svatou touto milostí.

§ 3. Milost posvěcující uděluje duši krásu nejvyšší.

Tato milost přináší duši nejvyšší krásu, protože milostí stává se člověk účastným božské přirozenosti. Dle slov sv. Tomáše Akv. účast na božské přirozenosti záleží v tom, že to, co v Bohu jest podstatným, v duši jest nahodilým. Tato sličnost duše jest taková, že Bůh sám ji miluje, jak dokazují slova řečená duši ozdobené milostí posvěcující: »Jak jsi krásná, přítelkyně má, jak jsi krásná.« (Píseň Šal. 4, 1.) Proto praví cti-hodný P. Segneri: »Abychom pochopili, jak lepá jest duše taková, musili bychom poznati krásu božské tváře, jejíž obrazem duše jest.«

§ 4. Milost posvěcující uděluje duši bohatství nejvyšší.

Poněvadž tato krásu jest účastí božské přirozenosti, nemůže býti krásou neplodnou a marnou, jako

bývá u krásy tohoto světa; ale krása, spojená s takovou hojností a takým bohatstvím statků, jest sama sebou pokladem neocenitelným. Snadno se o tom přesvědčíme, připomeneme-li si, co dí sv. Tomáš Akvinský: »Milost posvěcující není nic jiného, než jakýs záčátek blaženosti.« Mezi milostí, jež nás činí dítkami Božími na zemi a mezi blažeností, již svatým v nebesích se dostává, jest též rozdíl, jako mezi poupětem a ovocem, kdo tedy má milost posvěcující, má nebe jako v poupátku. Ano, jak praví uvedený učitel sv. Tomáš, samo světlo blaženosti, ono světlo, jímž osvíceni jsou svatí v nebesích jasně poznávají Boha tváří v tvář, jakým jest sám v sobě, není než milost posvěcující k dokonalosti vyspělá. Apoštol a evangelista Jan nazývá milost posvěcující slmě božství, protože povznáší duši nad veškerý řád přirozený do řádu nadpřirozeného. Totéž dokazují i slova Ježíše Krista k božskému Otci: »Slávu, kterouž jsi mi dal, dal jsem jim.« (Jan 17, 22.) Podobně může i oheň mluvit k žhavému železu: Propůjčil jsem ti svůj lesk, dal jsem ti své přednosti, propůjčil jsem ti velikou podobnost se mnou; pročez nejsi ničemu více podobno než ohni, ačkoliv jsi železo.

Sděluje-li Bůh s námi svoji milost, popřává nám tím účast na své božské přirozenosti a to tak vznešeným způsobem, že duše přizpůsobuje se Tvůrci samému, ač nepřestává býti tvorem, a stává se mu podobnou, jako žhavé železo ohni samému.

Pro krásu, hojnost a důstojnost, jakou milost posvěcující přináší, nazývá Písmo svaté syny lidské bohy. (Žalm 81, 6.)

§ 5. Milost posvěcující zabezpečuje spásu věčnou.

Po všem tom nebude třeba se zmíniti, že člověk, jenž umírá ozdoben a obdařen touto milostí, nemůže býti zavržen. Jako zlý duch nemůže duši, která již jest ve stavu oslavení v nebesích, strhnouti do pekla, tak nemůže též strhnouti do pekla duši, která ve stavu milosti opouští tento svět.

Snad mi namítnete, že odbočil jsem příliš daleko, že mluvě o milosti posvěcující, zapomněl jsem mluvit o nejsvětější Svátosti; těším se však, že odbočení bylo-li daleké, nebylo nedůležité; mám proč opět tvrditi, že jest veliký počet křestanů, kteří nevědí, co jest milost posvěcující. Pro přemnohé jest milost vlastně skrytým pokladem; neznají ho, proto ho necení. Proto bylo třeba, pokud lze, podati úplné vysvětlení o milosti, aby nikdo, jemuž knížka o hodech božské lásky do rukou se dostane, nezůstal v nevědomosti o tom, jak velikým pokladem jest milost. Tato vědomost jest pak nezbytna, chceme-li poznati vzácnost prvního účinku nejsvětější Svátosti.

§ 6. Milost posvěcující jest schopna vzrůstu

Milost posvěcující jest pokladem, jenž může rozmnožován býti, jako vůbec poklady vzrůstají, přikládáme-li k nim nové bohatství. Jest článkem víry, stanoveným sv. sněmem tridentským, že spravedliví, to jest ti, jichž duše jsou prosty hříchu smrtelného, rozmnožují dobrými skutky milost posvěcující, již vládnou, a tak nabývají stále nových stupňů téže milosti. Když se modlívali, dávali almužnu z lásky k Bohu, vzbuzují víru, naději a lásku, trpělivost, čistotu a jiné ctnosti, obcují mši svaté, přijímají svaté svátosti, rozmnožuje se v nich milost posvěcující. Dobře třeba pamatovati, že stupně milosti nabyté na zemi jsou přiměřeny stupňům slávy v nebesích; jestli jste nahromadili na zemi takový poklad milosti posvěcující, jako nasbíral sv. Jan Křtitel, byli byste mu též rovni ve slávě nebeské

§ 7. Stupňům milosti a slávy odpovídá věčné zalíbení Boží ve svatých.

Třeba též uvést, že dle stupně milosti nabyté na zemi, a tím i dle stupně slávy nebeské, svatí budou radostí a zálibou Boha po celou věčnost. Kdo tedy při své smrti má sto stupňů milosti a tedy sto stupňů slávy, poskytne Bohu po celou věčnost desetkrát tolik radosti a záliby, než ten, jenž umíraje měl jenom deset stupňů slávy. Bůh takto v nebesích věčně radovati se bude ze

svatých svých; čím více stupňů milosti posvěcující si získáte, tím větší bude radost, již Pán váš po celou věčnost z vás míti bude, či nechcete-li, aby Pán měl z vás velikou radost po celou věčnost? Nuže, získejte mnoho, mnoho stupňů milosti posvěcující. Toť jest pak, dejte si říci, co ráj rájem činí, blahý pocit totiž, jež zakoušejí svatí z toho, že jsou radostí a potěšením Pánu svému; nikoliv vlastní radost je dokonale blaženými činí, nýbrž záliba, kterou má Bůh v jejich štěstí věčném. Získáte-li více stupňů milosti, budete požívatí nejen větší radosti v nebesích, ale i Pán váš bude míti větší zalíbení ve vás; protože ve vás má tím větší zalíbení, čím větší jest blaženost vaše. Uvažuje to, duše zbožné, vidím, že jása srdce vaše při myšlence, že i na vás jest, abyste rozmnožily zálibu, kterou bude míti Pán ve vás po celou věčnost.

§ 8. Sv. přijímání jest nejúčinnějším prostředkem, aby se rozmnožila milost posvěcující.

Vizte nejúčinnější prostředek, aby se rozmnožila milost posvěcující, a tím se zvýšila i sláva a zalíbení Boží. Jest učením víry, že všechny svátosti rozmnožují v duších spravedlivých milost posvěcující více, než každý jiný dobrý skutek, jež konají. Ale mezi všemi svátostmi nejsvětější svátost oltářní rozmnožuje milost v míře nejhojnější. Tato svátost není jen vodovodem milosti, jako všechny jiné svátosti, nýbrž má v sobě pramen a původce milosti, Pána našeho Ježíše Krista samého, z jehož pěti svatých ran se prýští milost.

Svaté přijímání jest tudíž nejúčinnějším prostředkem, abychom milost posvěcující co nejvíce rozmnožili. Toužíte-li, aby v duších vzrůstala tato milost, jež jest tak drahá v tomto životě a tak vzácná a oblažující v životě budoucím, přistupujte často k stolu Páně.

§ 9. Sv. přijímání jest nejúčinnějším prostředkem, aby vzrůstala láska k Bohu.

Seznámím vás s jinou, velmi potěšitelnou pravdou. Láska k Bohu jest v duši úměrna s množstvím milosti

posvěcující, již jest duše ozdobena; kolik stupňů milosti posvěcující, tolik stupňů lásky k Bohu. Proto odpovídá míře rozmnožení milosti posvěcující, kterou jste přijaly ve svatém přijímání, míra božské lásky, jež se vlévá do srdce vašeho. Poněvadž tedy není účinnějšího prostředku, aby ve vás vzrůstala milost, nemůže býti též účinnějšího prostředku, aby ve vás vzrůstala láska.

O duše, které naříkáte, že vlažně Boha milujete, a nic jiného si nepřejete, než abyste zaplanuly láskou, pojďte, spějte k hodům božské lásky, a buďte ubezpečeny, že pijíce zde občerstvující vodu milosti, zaplanete blaživým plamenem lásky k Bohu.

A nyní, duše zbožné, jež nade vše vyhledáváte lásku Boží ve svatém přijímání, nepřejete li si, abych vám o tom podrobněji mluvil, abyste nejen lépe poznaly lásku k Bohu, ale též po ní zatoužily, jí si přály a jí nabyly mocné a dokonalé? Jsem přesvědčen, že se vám zaveděním, promluví-li k vám ještě o lásce k Bohu, abyste ji lépe poznaly a cenily.

§ 10. Co láska k Bohu jest.

Láska k Bohu jest vlastně shoda naší vůle s vůlí Boží; chceme-li, co chce Bůh, máme lásku k Bohu. Chce-li křesťan, co chce Bůh, a je-li ochoten raději přinést jakoukoliv obět, nežli urazit Boha hříchem smrtelným, a to pro účtu, již chová k nekonečné dobrotě božské, má lásku k Bohu, dokonalou sice po svém způsobu, ale ne stupně nejvyššího. Je-li však rozhodnut, raději jakoukoliv obět přinést, nežli s rozvahou dopustiti se hříchu všedního, pak má lásku k Bohu dokonalou v každém ohledu, neboť vůle toho křesťana shoduje se pak co nejlépe s vůlí Boží. Takový křesťan přinesl by raději jakoukoliv obět, než by Bohu způsobil nelibost, ano ochotně přináší obět, může-li Bohu způsobiti radost sebe nepatrnější. Jest nezměnitelným zákonem lásky, že jest ochotna k všeliké oběti, může-li toliko zabrániti zármutku osoby milované aneb jí radost způsobiti. Milující nežije pro sebe, nýbrž pro osobu milovanou, a chce jen to, co chce ona.

Kdo tedy dokonale Boha miluje, nedbá vlastní záliby neb nelibosti, nýbrž hledí na to, co Bohu se líbí aneb nelíbí; pouze toto zavrhuje a toliko po onom touží. Z vůle Boží a z vůle lidské stane se jedna vůle, a to tak, že vůle lidská chce jenom to, co chce vůle Boží, a tím se zušlechťuje a posvěcuje

Ó duše, jež milujete pravou šlechetnost a pravou svatost, pomněte: dokonalá láska k Bohu vás posvěcuje, jak Bůh svatý jest. Dokonalou láskou k Bohu se uskuteční ve vás, co lživě slíbil satan prarodičům našim: »Budete jako bohové;« neb skutečně dokonalá láska k Bohu zjedná vám šlechetnost a svatost, jež Boží vlastností jest.

§ 11. Jaká láska k Bohu jest potřebna, aby z duše odstraněny byly hříchy smrtelné.

Snad se tážete, je-li třeba míti lásku k Bohu tak dokonalou, že bychom byli ochotni raději každou obět přinést, nežli Bohu způsobiti nejmenší nelibost, a že bychom k vůli němu učinili vše, co od nás žádá. Vědě svatých, nemá-li blouditi, jest opírat se na bohosloví. Vysvětlujeme-li svaté učení, sluší následovati, nikoliv zaníceného srdce, nýbrž rozumu osvětleného dobrým duchem. Opakuji, že křesťan, jenž z úcty k Bohu jest ochoten jakoukoliv obět přinést, nežli jej uraziti hříchem smrtelným, má dokonalou lásku k Bohu, onu lásku, která v duši neobstojí s hříchem smrtelným, jež hříchy, které snad v ní jsou, hned shlazuje mocí příslibení aneb mocí touhy po svátosti pokání, kterouž touhu láska v sobě zavírá. Kdyby křesťan byl v hříchu smrtelném a řekl by Bohu z toho srdce: »Pane, poněvadž jsi nekonečná dobrota, miluji tě nade všecko a jsem ochoten raději všecko snášeti, nežli tě uraziti těžkým hříchem«, ten by měl lásku k Bohu dokonalou svého druhu, a toto vzbuzení lásky shladilo by v duši jakýkoliv hřích, i jakýkoliv počet hříchů smrtelných; ovšem musil by svým časem z těchto hříchů se vyznati, aby vyhověl Božímu příkazu, týkajícímu se zpovědi. A toto vzbuzení lásky shladilo by všechny hříchy, tak že by duše již ani trochu neposkvřňovaly. Kdo vzbudiv lásku,

změnil by úmysl, a řekl by: již nebudu se zpovídati z hříchův, upadl by hned do hříchu pro tento zlý úmysl a tím do nemilosti Boží, ale hříchy shlazené vzbuzením lásky netížily by již duše jeho; a kdyby zemřel v tomto stavu, byl by zavržen pro poslední hřích, ale pro jiné hříchy již shlazené, ač nevyznané, netrpěl by věčných trestů. Vidíte, jakou moc má vzbuzení lásky k Bohu již na prvním stupni dokonalosti? Vězte ostatně, že to není učení jednoho bohoslovce, nýbrž všech bohoslovců, najmě sv. Tomáše Akvinského. Toto učení plyne i z odsouzení 32. a 70. věty Bajovy, jenž tvrdil, že láska dokonalá může v duši býti zároveň s hříchem smrtelným; mínění to je bezbožné a obsahuje v sobě odpor, protože připouští možnost, že duše v očích Božích zároveň jest předmětem lásky i nenávisti. Vězte, že nedobře vysvětluje se katechismus, říká-li se, že vzbuzení lásky k Bohu aneb lítosti (což v našem případě jest totéž) shlazuje hříchy jen tehdy, nemá-li křesťan zpovědníka, jemuž by se vyzpovídal, to jest v případě nutnosti; vzbuzení dokonalé lásky k Bohu shlazuje hříchy vždycky i kromě případu nutnosti, i kdyby byl přítomen ne jeden, ale deset zpovědníků, jimž by se hned vyznati mohl. Toto učení měl za velmi důležité věhlasný missionář bl. Leonard da Porto Maurizio, jenž je na začátku missií přednášel.

Promiňte mi neb raději buďte mi vděční, že jsem snažil se všechno dopodrobna vylíčiti, abyste vše dobře pochopili. Jistě Pán nám zanechal svatou zpověď, abychom jí dosáhli odpuštění svých těžkých hříchův; a odkud jsme se z nich nevyznali, zůstává nám povinnost zpovídati se; ale zanechal nám též prostředek snadnější a rychlejší, jímž můžeme každé chvíle shladiti hříchy z duše své, byť jich bylo tisíc a stotisíc, to jest zůstavil nám vzbuzení lásky k Bohu a plynoucí z něho vzbuzení lítosti

§ 12. Kam spěje nejdokonalejší láska k Bohu.

Láska k Bohu jest, jak jsme vyložili, svou povahou láskou dokonalou; ale není vždycky dokonalou svým

způsobem, jak řečeno bylo, protože může růsti k dokonalosti ještě větší, což by bylo, kdyby křesťan z úcty k božské dobrotě byl raději ochoten k jakékoliv oběti, než aby Boha v nejmenším zarmoutil, snažil se, by mu připravil radost v tom, o čem ví, že Bůh toho od něho chce. Jsou však mnohé věci, jichž Bůh si přeje: modlitby, posty, almužny. Nejsme však jisti, kterou modlitbu, který půst, kterou almužnu Bůh žádá od nás; proto nevyžaduje od nás ani nejdokonalejší láska všechny modlitby, všechny posty, všechny možné almužny, nýbrž jenom ony, které rozumná příčina aneb rada duchovního vůdce nám oznamuje jako vůli Boží, již máme plniti. Pochybujeme-li, zda Bůh žádá od nás nějaký dobrý skutek, nevyžaduje ho od nás ani nejdokonalejší láska k Bohu; sice bychom byli vždy v úzkosti, že neplníme vůle Boží. Také tomuto učí sv. Tomáš, jenž vece, že tehdy jsme povinni vůli Boží plniti, když poznáme, že vůle Boží týká se nás.

Máme ovšem toužiti po této dokonalé lásce a dosáhneme jí, budeme-li přistupovati často k hodům božské lásky. Dokonalá láska jest nám vlastně potřebna ještě před svatým přijímáním, aby nebylo svato-krádežné, jakým by jistě bylo, kdybychom vědomě přistupovali k stolu Páně bez milosti posvěcující; neboť toliko s milostí posvěcující jest spojena dokonalá láska k Bohu, bez této lásky není milosti.

§ 13. Nejdokonalejší láska k Bohu bude ovocem častého přijímání.

Duše, které Boha již milujete, ale stýskáte si, že jej milujete vlažně, přibližujte se často k stolu Páně, nabudete kýžené horlivosti a získáte i nejdokonalejší lásku k Bohu. Pomněte, že při každém sv. přijímání kladete Srdce Ježíšovo na srdce své, netoliko jeho obraz, nýbrž jeho Srdce živé a pravé, tak že tlukot srdce vašeho odpovídá tlukotu Srdce Ježíšova. Když často, když každý den posunete ono ohnisko neskončené lásky Boží k srdci svému, zdali srdce vaše se nerozhárá? Věru, jak zůstane vlažné, když stále stýká se s žářem tolikým?

§ 14. Druhý účinek sv. přijímání: statečnost pokušením odporovati.

Veliká jest lidská křehkost, a žalostné její následky, jež vidíme a cítíme, jsou bez počtu. Jak snadno svolujeme v pokušení našich úhlavních nepřátel, ďábla, světa a těla! Dle slov sv. Petra obchází ďábel jako lev řvoucí, hledaje pohltnouti duše naše. Ve dne v noci nám činí nástrahy hříšným našeptáváním.

Svět zlými příklady, převrácenými zásadami a sváděním klade překážky podél cesty naší spásy, tak že je čirým zázrakem, když při tolikerých překážkách každé chvíle neklesáme unaveni a zdrceni.

Tělo konečně jest mezi všemi nepřáteli nejhroznější. Ubohá duše nejen ho má vždy s sebou, ale jest s ním jedno, poněvadž člověk pozůstává z duše i z těla. Děsný je to nepřítel, s nímž nebohá duše jest tak spoutána! Jest jisto, že ze sta porážek nejméně devadesát tímto nepřítelem bylo přivedeno. Nepochybujeme, neupřilishujeme: ze sta smrtelných hříchů jest devadesát zaviněno smyslností.

Milost Spasitelova ovšem nás posiluje v těchto půtkách a posílení touto milostí, chceme-li jen, přemůžeme urputné tyto nepřátele; ale potřebujeme k tomu právě milosti Spasitelovy. Tato milost, která nám pomáhá vítěziti v těchto potyčkách, uděluje se nám obzvláště v nejsvětější Svátosti, jak učí sněm tridentský, jenž nazývá nejsvětější Svátost lékem, jenž zbavuje nás od hříchů všedních a chrání nás hříchů smrtelných. Toť druhý účinek svatého přijímání: chrání nás hříchů smrtelných; dává nám sílu a vhodnou milost, abychom přemáhali pokušení nepřátel a zůstávali v přátelství Božím, čímž zachráníme si veliký poklad milosti Boží.

§ 15. Vzácnost toho účinku.

Vzácnost toho účinku neocení oni křesťané, kteří jsou neuvěřitelně lehkomyšní, ba slepí a bezcitní, kteří nekormoutí se pro nejhroznější zlo, hřích smrtelný. Žijí s duší obtíženou stem i tisícem takových skutků hříšných, hotovi třeba je rozmnožiti, kdykoli se jim

uzdá. Tací křesťané ovšem neocení tohoto druhého účinku nejsvětější Svátosti. Ale vy, duše zbožné, které se nestrachujete jiného zla, leč upadnouti v nepřátelství s vaším Pánem i Bohem, jež proto žijete obezřetně a stále se obáváte svých nepřátel, kteří dnem i nocí tak drsně zkoušejí vaši křehkost, vy, duše zbožné, jež pouhé slovo hříchu smrtelného děsí a ohromuje, vy jistě oceníte tento druhý účinek sv. přijímání.

§ 16. S t r o m ž i v o t a.

Svaté přijímání jest opravdu ovocem se stromu života, jenž dává nesmrtelnost člověku nevinnému v ráji pozemském. Přivádí den ze dne větší míru života duši křesťanské a chrání před pravou smrtí, již jest hřích smrtelný. Ovoce stromu života v ráji mělo zachovati život člověka na zemi dotud, dokud by beze smrti nepřešel v blaženost věčnou v nebesích. Nejsvětější Svátost zachovává v duši pravý život, jenž jest milost posvěcující, dotud, dokud smrtí tělesnou nevejde do oslaveného života, jímž jest jasné patření na Boha a jeho oblažující láska v ráji nebeském.

§ 17. O c h r a n a p ř e d s m r t í, j e ž p o c h á z í o d z l é h o d u c h a.

Vy tedy, duše zbožné, jež ceníte nade vše milost posvěcující a hříchu se štítíte více než kteréhokoli jiného zla, pojďte, přistupujte k hodům božské lásky; zde jest pravý strom života; smrt hříchu bude daleko od vás. Odcházejíce od těchto hodů budete posílány takovou silou životní, že se vám nebude třeba báti pekelného protivníka; on jest lvem toliko vůči chabým a bezbranným křesťanům, kteří se štítí stolu svatého; tím jest lvem řvavým a žravým dle slov svatého Petra. Ale mužkou jest, — jiného neznamená Belzebub dle řeckého překladu Písma svatého, — křesťanům poslepným sv. přijímáním; jako netřeba lekati se mušky, tak netřeba báti se ďábla. Těch neděsí; jsou dle slov svatého Jana Zlatoústého silní a nepřemožitelní v boji jako lvové. Nuže, pojďte k hodům božské lásky, a všichni

zlí duchové, když dají se do vás, budou toliko rojem much, jež pouze obtěžují.

§ 18. Ochrana před smrtí, jež pochází od světa.

Netřeba se vám též báti druhého nepřitele, světa vskutku směšného, jenž láká a ponouká, pak zase straší nerozumné křesťany sváděním, zlými příklady a zásadami převrácenými. Opravdu směšný jest tento svět, patříme-li na jeho marnost. Ve skutečnosti podává svým ctitelům a obdivovatelům jenom maličkosti a drobnosti. začínaje malými dítkami až k nejslavnějším mocnářům, Moudrost sv. Augustina poznala jasně tuto pravdu. Maličkosti má svět pro děti, maličkosti a jen maličkosti pro velké a dospělé; třeba u těchto mění jméno věci, nazýváje tyto maličkosti zaměstnáním a ne maličkostmi: *nugae minorum vocantur nugae, nugae majorum vocantur negotia* (hračky malých zovou se hračkami, hříčky velkých zovou se zaměstnáním). Vskutku, jako přikládají děti důležitost loutkám, cetkám, hrušce, jablku, preclíku, tak dospělí velikolepým divadlům, nádherným palácům, výnosným podnikům, pozváním, hostinám královským, získávání pozemků, žezlům a korunám. Všecky věci jsou marností, praví Moudrost, nemajíce trvání, sloužíce k tomu, aby se jimi zbytečně zabývali dospělí lidé, kteří by měli míti rozum; podobně slouží zmíněné malichernosti k tomu, aby se jimi bavily děti, které nemají v mládí soudnosti. Že mínění sv. Augustina jest správné, poznáme z úvahy této: Bylo by marné, kdybychom přesvědčovali děti, že malichernosti jejich nejsou důležité a nezasluhují, abychom se radovali, dostaneme-li je, ani se rmoatili neb křičeli a hlučeli, když se nám odnímají; tak bylo by též marné, kdybychom dokazovali dospělým, že malichernosti, jež zaměstnáním zvou, nejsou důležité, a nezasluhují, aby jim věnovali všecky své myšlenky, že netřeba se ještě radovati, daří-li se, ani lkáti, plakat a zoufati, nedaří-li se. Jak krásná jest sloka Metastasiova, kterou klade do úst nebešťanů, mluvících k pozemšťanům:

Na zemi se smějete
 dítku plačícímu,
 vidouce příčinu
 zpozdlých bolů:
 vám v nebi se smějí,
 že na konci věku,
 když zešedly vlasy,
 jste ještě dětmi.

Jest to opis výroku sv. Augustina. Velcí maří čas svým zaměstnáním a malí svými malichernostmi; jedno i druhé nemá důležitosti pro věčnost, která nás čeká. Ale lidé toho nepozorují, až se jim oči zavrou pro světlo tohoto světa, a otevrou se jasu věčnosti; pak teprve uznají, že domek z karet tolikou cenu měl jako palác, loutka takovou jako žezlo.

Tento svět jest opravdu směšný, jest nerozvážným svým ctitelům hrozným nepřitelem, který duším jejich po celý den hluboké a četné rány zasazuje. To se neděje dobrým křesťanům, již oplývají pravou moudrostí, kterou odhadují věci a užívají jich dle jejich ceny, jak dí svatý Bernard: kdo má tento dar, tomu chutná všecko dle pravdy. Poznávají jasně pošetilost všech věcí pozemských, mají útrpnost místo úcty s těmi, kteří se pachtí za nimi; proto se nestarají o zvyky světa, o jeho svůdnost, o lživé jeho zásady; proto se neobávají zbraní, jichž užívá svět v boji proti nám. Není pochybnosti, že pravé moudrosti nabýváme u velikých hodů božské lásky, u hodů, které nám připravila věčná moudrost dle slov Písma: »Přistrojila stůl svůj. Pojďte, jezte chléb můj a pijte víno, kteréž jsem nalila vám.« (Přisl. 9, 2. 5.) Zde nabýváme smyslu duchovního, jímž posuzujeme věci dle jejich ceny věčné i časné. S tímto smyslem a soudností člověk si váží oněch a těmito opovrhuje. Svět s marností svou ho neokouzlí, ani neupoutá, a nezastraší.

Vy tedy, duše zbožné, jež se chcete chrániti proti pokušením, pojďte, spějte k hodům božské lásky; tam ducha svého naplníte pravou moudrostí, jež vám dá poznati marnost všech věcí pozemských; a to když poznáte, svět vám neuškodí zbrojí svou; stane se pro vás

nepřítelem neškodným, jemuž se smějí, jehož se nikdo nebojí.

Uzříte špatné příklady světa a zhnusí se vám, s ošklivostí se odvrátíte od svědců a zavrhnete zásady převrácené; a kdyby svět, jako někdy se stává, vám hrozil, aby vás zastrašil, budete se smáti, znajíce nejen marnost, ale i bezmocnost jeho.

§ 19. Sv. přijímání chrání před smrtí, jež pochází od těla. Odnímá sílu a půvab tomuto nepříteli.

Třetí náš nepřítel, nejkrutější a nesmiřitelný, jest tělo. Tento nepřítel někdy veliké světce přivedl do trpkých úzkostí a více než ďábel a svět neustále proti nim bojoval. Opravdu, každý člověk žijící na světě, vida hrozné nebezpečí, jež ve dne v noci mu stojí tento nepřítel, řekne s Davidem: »Jedním takto krokem já a smrt se dělíme.« (I. Král. 20, 3.) Jest příliš pravdivo, že člověk právě pro útoky tohoto nepřítele každé chvíle padnouti může do hříchu těžkého, jenž jest smrtí duše. Tato myšlenka jest děsná; ale mějme odvahu. V hodech božské lásky dostává člověk tolik síly a moci proti tomuto nepříteli hroznému, že ho seslabí a odzbrojí.

Vskutku síla nejsvětější Svátosti uděluje duši takové milosti, že útoky těla snadno může odraziti. Je-li mocný nepřítel, mocnější jest milost udílená v nejsvětější Svátosti. Ale nad to třeba věnovati pozornost okolnosti málo všímané, jež však úvahy zasluhuje a nemalou útěchu poskytuje. Neposkvrněné tělo Spasitelovo, plod neporušeného života Panny Marie, vlévá ve svatém přijímání svatost do duše a očišťuje i tělo; umrtvuje a seslabuje nezřízené tužby, nezkrocené žádosti, které tvoří onen krutý »zákon«, jenž ducha v porobu podrobuje, zákon, jenž zuří v údech našich, jenž tolik nelibosti způsobil i svatému Pavlovi: »Vidím jiný zákon v údech svých, kterýž odporuje zákonu mysli mé.« (Řím. 7, 23.) Tak budou útoky tohoto nepřítele slabšími a proto snadněji budou odráženy.

Třeba ještě pomněti, že lákání a lichocení tohoto nepřítele pozbývá síly, a duše, které jest odmítati a odrážeti je, pocituje zároveň odpor a hnus před nimi; a proto se jim vyhýbá jako věci špinavé, jako kalu odpornému. Duše, jež si navykla požívati líbezný chléb andělský, cítí se v pravdě puzena běžeti za božskou vůní Poupátka Mariina. a když se jí předloží pokrm nečistý a páchnoucí, pocítí ošklivost a odpor.

§ 20. Zkušenost velmi potěšitelná.

Tot jest pravda, o níž se dlouhou zkušeností přesvědčili vůdcové duší. Mezi těmi, kteří často k stolu Páně přistupují, jest slušný počet duší, jež jakmile, ať tak dím, větrí pokušení blížící se, místo aby se rozrušily sváděním a lákáním, jež přirozeně srdce znepokojují, cítí toliko hnus a odpor, aniž rozvažují, nejsouce si toho téměř vědomy, utíkají do bezpečí, vzývajíce pomoc Boží, aneb vzbuzujíce jinou ctnost, která jest pokušení na odpor. Tak jim nezbude ani pochybnost, zda se provinily, a co dělají ve dne, dělají též v noci, ze zvyku zapuzují i ve snu představy hříšné, jak je odpuzují bdíce. Vůdcové některých duší nepotřebují se obávati, že by se duše tyto potřísnily nečistotou; ne že by duše tyto nebyly schopny toho hříchu, nýbrž že k působivosti milosti Bohem jim udělené druží se smýšlení, které stalo se jim přirozeností, již se nemile dotýká, co jinými zmítá. Pokušení, jež mnohé duše přivádí k pádu, když nepřítel žene útokem, probouzí a třese těmito, tak že stavějí se proti nepříteli a jej přemáhají, téměř dříve nežli zbraň vytasil. Pokušení mění se jim v hnus, jenž zvětšuje ošklivost před hříchem a zabezpečuje je den ze dne víc a více před poklesnutím. Jest jisto — nehledě k náklonnosti ke zlému, společné všem synům Adamovým — že veliký počet duší často přijímajících nejsvětější Svátost žije opravdu andělský život, hrozí se nejen vši smyslnosti, ale i všech pocitů, které by i zdaleka se kloní k smyslnosti. Klesají-li, klesají v jiných věcech, v této věci nikoli. Ozývá se v nich pomsta, sobectví, náklonnost k penězům a statkům pozemským, prohřeší se vybě-

račností v pokrmech aneb hněvem, nečistotou však nikoli.

§ 21. Povzbuzení Kornelia a Lapide.

Kornelius a Lapide uvažuje zvláštní moc, jakou uděluje duším nejsvětější Svátost, aby přemáhaly nečistotu, a mluví člověku zachvácenému nečistým žárem jako horečkou: »Nepravím ti, abys opustil svět a uzavřel se do kláštera; nežádám, abys tělo své trýznil bičováním a rouchem kajícím, aneb abys vodu pil místo vína; ale navrhuji věc snadnou, avšak účinnou, přistupuj často ke stolu Páně; připrav Kristu Pánu příbytek v srdci svém; On, čistý a syn panny čisté, svým čistým tělem udusí žár tvé náruživosti. Ubezpečuji tě, že časté svaté přijímání jest nejúčinnějším lékem proti této neřesti, jak učí Písmo svaté, jak dosvědčují svatí Otcové a dokazuje každodenní zkušenost. Nejsvětější svátost jest chlebem vyvolených a vínem plodícím panny, jak dí Zachariáš (9, 17).

Vy duše zbožné, které se nade vše bojíte útoků toho zapřisáhlého nepřitele, pojdte tedy, spěchejte k hodům božské lásky. Zde budete požívati chléb, jenž se zove Eucharistie, to jest dobrá milost, jak dí svatý Bernard; v této svátosti přijímati budete nejen všelikou milost, ale původce veškeré milosti. Zde uhasíte žízeň z toho kalicha opojného (Žalm 22, 5.), jenž promění pozemské smýšlení člověka v nebeské. Živené a sílené tímto chlebem a tímto vínem, nabudete přehojné síly milostné, abyste zvítězily v každém zápase. Váš nepřítel, tělo, uvedené do styků tak důvěrných s nejsvětějším Tělem Spasitelovým, ochabne a nebudete se ho báti, způsobí vám pouze nelibost a nepříjemnost, a tyto ve vás vznítí nenávisť a pohrdání vaším nepřitelem a ozdobí novými drahokamy vaši korunu v nesmrtelném životě.

§ 22. Zajištění života věčného.

Svaté přijímání, jsouc nejmocnějším a nejpůsobivějším prostředkem k přemáhání trojích nepřátel věčné spásy naší, jest zároveň nejjistější zárukou a záchranou

před upadnutím do nejhroznějšího zla, do smrtelného hříchu. To věřte nejen pro důvody výše vyložené, které potvrzují neomylné učení sněmu tridentského, ale věřte to také bez ohledu na důvody a autoritu pro zkušenost každodenní, jež nás skutkem učí pravdě tak potěšitelné. Všichni zkušení vůdcové duchovní tvrdí, že duše, přistupující často k sv. přijímání, žijí vždy bez hříchu smrtelného. Nemluvím o oněch nešťastných, kteří se opovažují z ohledů lidských aneb z pokrytectví přistupovati k hodům božské lásky. Mluvím o duších, které třeba nejsou ještě bez chyb ani příliš zanícené láskou k Bohu, přece z úcty k nejsv. Svátosti a pro dobro, jež od ní očekávají, často jdou k sv. přijímání; a nebojím se, že mne někdo ze lži obviní, řku-li, že takové duše nikdy neklesají do smrtelného hříchu a tak že nebývá jim třeba žalovati na sebe ve zpovědi hříchy těžké. Vytrvají-li při častém sv. přijímání až do své smrti, nebude jim chyběti milost setrvání až do konce. Tím není řečeno, že by nemohly upadnouti do hříchu smrtelného; dím toliko, že skutečně nehřeší; to jest dostatečná záruka a jistota, následovně nevýslovná útěcha pro duše, které často přistupují ke stolu Páně. Veselte se, zbožné duše, pokud pilně budete choditi k hodům božské lásky, neupadnete nikdy do hříchu smrtelného, byť jste i sto let žily v těžkých pokušeních a nebezpečích; radujte se, setrváte-li v tomto zvyku, budete právě tím jistější před pádem více, než kdybyste se po celé dny obíraly dlouhým čtením a rozjímáním, aneb trávily život svůj v strohých skutcích kajících aneb prechaly na poušť; neboť nic nedodá duši tolik zdatnosti životní, jako sv. přijímání. Svaté přijímání jest ovocem stromu; z tohoto ovoce spíše než z jiného lze očekávati milost nesmrtelnou.

§ 23. Třetí účinek sv. přijímání: shlazuje hříchy všední.

Sv. sněm tridentský učí, že následkem křehkosti lidské člověk po celý život svůj neuvaruje se všech hříchů všedních bez zvláštní výsady, o níž se neví, že

by byla bývala udělena některému svatému, kromě nejblahoslavenější Panny Marie. Ale jsou dva druhy všedních hříchů: jedny, které nedějí se s úplným rozmyslem, jichž lze uvarovati se právě proto, že dějí se s úplnou rozvahou, tedy s očima otevřenýma a s vůlí pozornou, právě tak jak lze vystříhati se hříchů smrtelných. Věru, jako můžete odmítnouti falešnou přísahu, kterou poznáváte jako těžký hřích, právě tak můžete odmítnouti lež z nouze, vědouce, že jest lží. Jak se můžete zdržeti krádeže drahého kamene, tak se můžete zdržeti krádeže jablka.

Hříchů, jichž nedopouštíme se s rozmyslem, to jest nejsme si dobře vědomi toho, co činíme, nelze při křehkosti lidské vždy se uvarovati. Člověk se jich často dopouští z přenáhlení a ne ze zloby a stává se před Bohem vinným pro nepatrnou zlobu v skutku obsaženou; ale jest to zloba nepatrná a proto odpustitelná.

Dopouštíme-li se špatného skutku bez všeliké rozvahy, nemusí při něm býti ani stínu hříchu; kdyby tedy člověk bez rozvahy něco udělal, co by samo o sobě bylo těžkou vinou, nedopustil by se ani všedního hříchu.

Předeslavše tyto zásady pro lepší porozumění následujícího, přijdeme k třetímu účinku sv. přijímání. Dle učení sněmu tridentského jest nejsv. Svátost lékem, jenž sprostuje duši hříchů všedních. Dle tohoto výroku všichni katoličtí bohoslovci učí, že svaté přijímání shlazuje v duši všední hříchy. To nebylo učení nové, poprvé sněmem hlásané; ale jako všecky jiné nauky církve bylo to učení staré, které již Otcové a učitelé církevní hlásali, které proto se nalézá v pokladu podání.

Jisto jest nyní, že svaté přijímání shlazuje všední hříchy prvního a druhého druhu; a sice dvojím způsobem, jak učí svatý Tomáš Akvinský. Předně přijímáme Tělo Páně jako pokrm, jenž živí duši naši; jako tělo, když přirozeným teplem každý den něco pozbývá, pokrmem požívaným nahrazuje síly ztracené; tak i duše pokrmem nejsvětější Svátosti nahrazuje, co každý den ztrácí nepatrnými poklesky spáchanými ze žhoucí žádostivosti. Nejsvětější Svátost tedy shlazuje lehké viny.

Za druhé shlazuje je i proto, že ve svatém přijímání se rozněcuje ona horlivost, jež ostydla hříchem všedním; proto dí sv. Ambrož: Nejsvětější Svátost jest chlebem vezdejším, ježž požíváme jako lék proti všedním slabostem a křehkostem, jichž následky jsou hříchy všední.

§ 24. Vzácnost toho účinku; jak si ho váží duše zbožné.

Ve svatém přijímání tedy shlazují se všední hříchy buď vnitřní silou nejsvětější Svátosti aneb láskou v duši oživenou a roznícenou. Tento účinek, jehož si málo aneb pranic neváží vlažní a lhostejní křesťané, na výsost ocení křesťané zbožní a horliví, kteří nemají jiného přání, než aby duši dle možnosti měli vždy čistou a bezúhonnou před zrakem božské velebnosti.

Takové duše vědí dobře, že Bohu se neprotiví nic více než skvrny hříchu, že před Bohem není větší ohavnosti na tomto neb na onom světě ani v samém pekle nad ohavnost hříchu; proto se jim hřích zdá tak ošklivým, proto se jiného nebojí kromě hříchu. A kdyby mohly v tomto životě nabýti čistoty dokonalé, jakou se skvěla nejblahoslavenější Panna Maria, jakoukoliv obět by přinesly, aby ji získaly, jsouce úplně spokojeny a blaženy, že oko Páně v nich nespatří ničeho, co se mu nelíbí. Ale poněvadž vědí, že v tomto životě takové dokonalé čistoty dosáti nelze, že dle výroku sv. Řehoře Velikého prachem tohoto světa i srdce světců trochu se umaže, snaží se očišťovati všemožnými prostředky, zvláště svatými svátostmi, vzbuzováním lásky a lítosti. Jsou holubičky, jež lkají u nohou božského ženicha, protože pro nepatrné nedokonalosti nepovažují se za hodné, aby stanuly před tváří jeho, aby Pán na ně hleděl s dokonalou zálibou.

Snad náležíte též k těmto duším, které chtějí dosáhnouti vši možné čistoty před očima Božíma, jež ve dne v noci na nás spočívají, a kteréž jiného od vás nechtějí, než viděti vás čisté. Jak svatá jest tato touha vaše! Touto touhou roznícena byla sv. Maria Magdalena de Pazzi; říkalať, jak čteme v jejím životě,

že při všech ctnostech byla by spokojena s nejnižším stupněm, ale při čistotě si přeje vrcholu, jehož tvor lidský dostoupiti může.

Nuže, chcete-li se čistými státi, přicházejte často k hodům božské lásky. Síla nejsvětější Svátosti shladí i nejmenší skvrny vaše, a obdržíte všelikou čistotu, jež jest možná v tomto životě smrtelném. Jestli pro slabost a křehkost přirozenou upadnete do nových chyb, přistupte brzo k sv. přijímání a budou shlazeny; a tímto ustavičným očišťováním bude vaše čistota ne-li rovna aspoň podobna andělské. Pak váš božský snoubenec vida vás pokud možno čisté, bude s vámi spokojen a zraky jeho božské se zálibou na vás spočinou.

§ 25. K veliké čistotě dopomáhá duším časté sv. přijímání.

Kolik čistých, a jak čistých duší jest mezi těmi, kteří chodívají často k sv. přijímání! Kéž svět vidí čistotu těch duší, jež se stále živí nejsvětějším Tělem Spasitelovým! Mají-li skvrny, nelze jich spatřiti lidským zrakem, tak že třeba říci, že jsou neposkvrněny. Jejich čistota nejeví se nikdy taková, jaká jest; zůstává zastřena přirozenými chybami, jež na jevo vycházejí, jež jim Bůh ponechává, aby je snadněji zachoval v pokoře; tyto chyby jsou, jak dí sv. Teresie, velmi nápadné v očích lidí světských; kdežto sobě samým odpouštějí i neřesti, osobám zbožným neodpouštějí ani nedokonalosti. Ostatně chyby, které nejsou dobrovolné, nejsou hříchy ani malými, a proto nejsou poskvrnami před okem Božím. Kolik čistých duší jest mezi těmi, kteří chodívají často k svatému přijímání! Děkuji Pánu za to, že mi popřával vždy některé poznati, které mne nutily, abych je chválil za ně jako za nejkrásnější divy jeho milosti. Ó jak krásná srdce, jak dobrá srdce jsou mezi syny a dcerami Adamovými, kteří požívají v hodech božské lásky nejčistší ovoce pravého stromu života, jenž nese ovoce uprostřed pravého ráje pozemského, jímž jest církev svatá!

§ 26. Čtvrtý účinek sv. přijímání: útěcha duchovní.

Komu nechutná sladkost? Sladké všem se líbí. Je li to slast duchovní, líbí se duši více než slast tělesná, poněvadž přirozeností svou více jest přiměřena duši; kdežto slasti tělesné a světské dlouho požívané duchu se znechutí a zoškliví, naopak slasti a útěchy duchovní čím déle trvají, tím více se líbí, tak že by duše je stále chtěla požívat, kdyby možno bylo.

Sotva třeba dělati výjimku s jistými dušemi, úplně tělesně smýšlejícími, o nichž právě proto, že se stále živi nečistým blátem žádostí pozemských, lze říci, že ztratily všeliký smysl pro duchovní věci a jaksi změnily svou přirozenost, nelibující si v ničem jiném, než ve věcech tělesných. Pro věci duchovní nemají smyslu, takové potrawy nesnesou, pokud se jim nějakým zázrakem milosti nevleje znova smysl tento pozbylý, a ony téměř znovu stvořeny a své dřívější přirozenosti navráceny nebudou. O těchto nešťastných duších nechceme mluvit. Všecky ostatní, třebas nejsou úplně zdravé a dokonalé, milují slast, útěchu duchovní: hledají je, okoušejí je a touží stále jich vždy více požívat, jak dí svatý Řehoř Veliký.

Opravdu, slasti duchovní jsou ukázkou rozkoší rajských, jež svatí bez omrzení požívají po celou věčnost nekonečnou; ano po nekonečnou věčnost budou vždy nové, vždy příjemné, jakoby nyní začaly, proto budou vždy žádoucí jako na začátku.

§ 27. Rozmanitost slastí duchovních.

Tyto slasti duchovní jsou tak rozmanité, jako Bůh se různým způsobem sděluje svým tvorům a jim svou blaženou přítomnost okoušeti dává. Někdy přicházejí tyto slasti od světla útěšného, jež duši osvěcuje, tak že poznává zřetelně jisté pravdy dosud nejasné; proto poznává jistá tajemství božské lásky a pozoruje, že Bůh jí přeje a že jest v přátelství Božím; že pokušení, jež trpí, jí neuškodí, ale její zásluhy rozmnoží; že Bůh zapomněl její hříchy a jí je na soudu nebude vytý-

kati. Osvícení, která oznamují duši milosti a milosrdenství přijatá, dříve však málo poznaná aneb vůbec nepoznaná, ubezpečují duši, že jí Bůh ještě jiná a větší dobrodiní prokáže.

Někdy tyto slasti vyvěrají odtud, že srdce se vzroší, že probouzejí se v něm city něžné lásky, — a tím duše všecka naplní se blaživou zálibou v Pánu, s nímž jest něžně spojena a sloučena; jindy procitají v ní city lásky velikomyslné, již duše mohutní a nad sebe se povznáší; láska tato vlévá jí bezpečnou důvěru, tak že se cítí mocnou skrze Boha a uklidněnou mírem Božím; opět jindy city živé planoucí lásky, která ji takřka stravuje slastným žářem, tak že se rozplývá touhou a žádostí vroucí, aby zalíbila se Pánu všemi mohutnostmi a schopnostmi, nechtíc ničeho pro sebe, ale vše pro Boha.

Opakuji, tyto slasti duchovní jsou tak rozmanité, že jich nelze vypočítati, nesčíslnými způsoby může Duch svatý svou radost a lásku na jevo dávat duším, které jsou úplně jeho, aneb jež k sobě chce přitáhnouti. Se sv. Teresí bych připomněl, že božská dobrota používá někdy nejsladších vnaidel milosti, aby duši odpoutala od lásky k světu a přivábila k sobě. Nemluvím zde o nevýslovných slastech duchovních, o pohřížení v Boha, jež jest nejvyšší předchutí, jakou lze míti na světě o radostech nebeských. Jenom duše, které je zakusily, vědí, jaké slasti to jsou, vylíčiti jich ani jejich jazyk nemůže.

§ 28. Vzácnost a žádoucnost takových slastí

Je pravda, že slasti duchovní, tak milé duším, jsou milostmi velmi vzácnými; pomáhají duším, aby božskou dobrotu lépe poznávaly a vroucněji milovaly; poznají-li pak marnost rozkoší světských, zříkají se jich rády. Proto jsou slasti duchovní milostmi velmi cennými, jež s myslí vděčnou od Boha máme přijímati. Nemohu neschvalovati, že duše je vyhledávají a od Boha žádají, aby jim byly stravou svaté lásky, aby sílily přirozenou křehkost jejich a přemáhaly hříšné náklonnosti. Prozřetelnost Boží, jež udělila chuť věcem

hmotným, živícím naše tělo, dala chuť i věcem svatým, živícím ducha našeho. Bůh vše dobře učinil, užijme děl jeho. Řekne se sice, že jest dokonalejší sloužiti Bohu a milovati ho bez slastných pocitů; ale o tom bude řeč později. Nyní vám řeknu toliko tuto pravdu: Slasti duchovní jsou vzácné, proto nemohu neschvalovati, že duše je vyhledávají a od Boha žádají. Pravím též, že jest žádoucno, aby duše po nich lačněly a žíznily a seč jsou si je zjednávaly. Kéž bych viděl, jak se množí počet duší toužících po slastech duchovních! Chtěl bych je nalézt všudy, chtěl bych, aby se všechny navzájem rozněcovaly touto touhou. Čím více těchto duší, tím více svatých, a církve Boží vzkvétala by výbornými ctnostmi; neb kdo zakusil slasti duchovních, tomu tělesné slasti se znechutí, jak dí sv. Jan z Kříže. Mnohé duše, jež pro náklonnosti zveme tělesnými, veskrze by zduchovněly. Dobře dí též sv. Jan: »Kdykoliv duše přijímá nové dobro duchovní, přijímá je s radostí duchovní, a proto má z něho užitek; jinak bylo by s podivem, kdyby jí prospělo; pravíť moudrá průpověď: »co chutná, prospívá.« A Job dí: »Budeme-li moci jísti nechutné, ježto není solí osoleno?« Proto jsou, všeobecně mluveno, slasti duchovní nejen užitečné, ale i potřebné pro pokrok duševní.

§ 29. Pramen slastí duchovních.

Toužíte okusiti těchto slastí duchovních, jež odlučují srdce od věcí světských a spojují je s Bohem? Je-li tomu tak, pojdte k hodům božské lásky a při nich, jak tvrdí sv. Tomáš Akvinský, zakusíte slasti duchovních u zdroje. Nejsvětější Svátost jest chléb s nebe pocházející, jest mannou na poušti, jež obsahuje všelikou sladkost. »Dával's jim chléb s nebe, všeliké potěšení v sobě obsahující.« Pocítíte sladkost Srdce Ježíšova, přijde-li do styku se srdcem vaším, a zakusíte ji rozličným způsobem: buď vnitřním osvětlením, kterým poznáte potěšitelné pravdy, buď něžnou láskou, která vzbudí ve vás sladkou zálibu v Pánu, buď láskou obětavou, jež vás naplní důvěrou a klidem, buď láskou vřelou, jež vás roznítí, tak že rozplývati se budete

touhou a vroucím přáním, abyste vyhověli božskému Srdci. Vzhůru, pojďte k hodům božské lásky a budete potěšeni.

§ 30. Kterým duším jsou uchystány slasti duchovní.

Podotýkáme, že slasti duchovní nejznamenitější a nejjemnější jsou vyhrazeny duším, které se obzvláště snaží, aby se dobře připravily k božským hodům a přistupují s náležitým rozpoložením mysli, s chutí zdravou, s hladem a žízní. Tyto tři podmínky jsou potřebny, abychom se zálibou požívali pokrmů pozemských. — Třebas byl stůl pokryt krměmi vybranými a výtečným vínem, má-li člověk, který za stolem sedí, chuť pokaženou a nemá-li ani hladu ani žízně, málo z toho ochutná. Ale je-li chuť zdravá, jak bývá u člověka zdravím kypícího, chce-li se mu jísti a píti, pochutná si náležitě.

Totéž platí i o účastníku na hodech božské lásky. Duše, které jdou za zábavami světskými a ukájejí žádosti smyslné, ovšem ne požitky přísně zakázanými (sic byly by docela nehodné stolu nebeského), jsou slabé a chabé v službě Boží, nejsou zdravé, nemají hladu ani žízně duchovní po dobrech nejsvětější Svátosti, a proto nejsou způsobilé zakoušeti jejich slasti u veliké míře. Jsou-li pouze ve stavu milosti, zakoušejí jich i ony, arcíť málo, jdou-li k stolu Páně. Nemění-li smrtelný hřích chleba živého v jed smrtící, i ony zakusí něčeho z této slasti.

Skutečně takové duše zakoušejí někdy, když jdou k sv. přijímání, nějakého občerstvení, ale někdy tak malého, že ho sotva pozorují. Ale nechtě i tyto jdou k sv. stolu; pokud chléb jest chlebem, živí a zachovává život toho, jenž ho požívá. Jako ti, kteří nemají zdravého žaludku, ani chuti na jídlo, přece jísti musejí, aby nezemřeli, tak jest třeba, aby duše slabé a chabé v službě Boží, ač málo okoušejí slasti chleba živého, přece často se živily chlebem nebeským, aby neodumřely milosti.

Ale duše, které jsou úplně zralé pro dokonalou lásku k Bohu, jež se odvracejí od rozkoší pozemských,

jež lační a žízní jen po pravých dobrech, obsažených v nejsvětější Svátosti, jsou způsobilé, aby zakoušely slasti duchovních. Takové duše připravené mohou každého okamžiku zvolati s prorokem Davidem: »Mně pak přidržeti se Boha dobré jest«, spojití srdce se srdcem, srdce člověka se Srdcem Ježíšovým! V tomto spojení právě poznávají, ale jenom ony samy, duchovních slastí, jichž požívají, z nichž se radují, jsouce nasyceny a opojeny z hojnosti domu Božího. Duše, jež chcete se nasytiti a opojiti těmito slastmi, očistě se ode všech náklonností pozemských, posvěcujte se a neotálejte, pojděte k hodům božské lásky!

§ 31. Duše nezakoušejí vždy těchto slastí.

Třeba přiznati, že tento čtvrtý účinek nelze vždy při svatém přijímání postřehnouti ani duším dobrým a dokonalým. Jsou lidé, kteří, třeba že se co nejlépe připravují k hodům posvátným, přece v manně nebeské neshledávají sladkosti, v chlebě andělském nenalézají chuti. Proto snadno se diví a znepokojují, vidouce tolik roztržitých myšlenek při sv. přijímání, tolik lhostejnosti a vlažnosti v citech, že se jim zdá, že nemají víry ani důvěry ani lásky k Pánu Ježíši v nejsvětější Svátosti a že z tohoto chleba s nebe příslého požívají s toutéž lhostejností, jako z chleba pozemského. Tyto duše ať se nediví ani neznepokojují; co trpí, dopouští Pán Bůh ne k jejich škodě, nýbrž k jejich prospěchu. Pán Bůh chce totiž, aby takto zdokonalila se jejich víra, posílila jejich naděje a očistila jejich láska.

Řekli jsme, že sladké se líbí a to nemálo; že proto duše zbožné velice touží po slastech duchovních, a to zvláště, když se blíží k stolu Páně u přesvědčení, že není možno, aby byly úplně zbaveny těchto slastí, když přijímají v nejsvětější Svátosti původce všech slastí duchovních. Může však se státi, že zakusí na sobě to, co se stalo jejich Vykupiteli v hodině umučení. Spojením jeho božské přirozenosti s přirozeností lidskou, pro které Ježíš Kristus, pravý Bůh a pravý člověk, jest jen jednou osobou božskou, patřila duše Ježíšova, spojená s věčným Slovem, na Boha

a zřela jej, požívala tedy nutně blaženosti božské, nemohouc trpěti strasti, jako i duše blažené v nebesích strádati nemohou. Tato blaženost duši Ježíše Krista docela naplňovala, tak že i co do citů byla úplně blažena. Poněvadž však Ježíš Kristus chtěl trpěti z lásky k nám, způsobil svou všemohoucností, aby radost z patření na Boha neblažila duše jeho, pokud byla citům přístupna; a proto trpěla duše jeho převeliké bolesti hořkého umučení, a to bez úlevy a bez útěchy. Bohoslovci praví, že Ježíš Kristus podržel radost z patření na Boha ve vyšší části duše, jež jest duchovní, nechávaje bez útěchy nižší, citovou část duše.

To sloužíž k objasnění toho, že tolik duší dobrých a svatých, třeba že s nejlepší přípravou jdou k stolu Páně, postrádá slasti duchovních, jež svaté přijímání v srdcích čistých vzbuzuje a rozlévá. Jest to řízení Boží. Ačkoli u stolu Páně do takových duší line se hojně milosti posvěcující, aby se zdokonalily ve víře, v naději a lásce, ač jim uděluje některý účinek podstatný a snad i v hojné míře, protože tam, kde je méně smyslného, je více duchovního, přece se stává, že sv. přijímání zatajuje v sobě, co sladkého, příjemného a milého jest v přítomnosti Páně, a že duše zůstávají suchopárné a vyprahlé ve svém citění duchovním, tak že se jim zdá, jakoby nepožívaly chutné manny, nýbrž nějakého nechutného pokrmu. Tu se stává, co by se přihodilo, kdyby Božím dopuštěním pokrmu a nápoji odňata byla jejich chuť, ale ponechána byla jejich podstata — my bychom jedli, živili se a zůstali zdraví a silni, ač bychom při jídle chuti necítili.

§ 32. Proč Pán Bůh duším odnímá slasti duchovních?

Pán Bůh má při tom své moudré záměry, když to dopouští. Předně, aby upevnil duše v pokoře; vidí-li, že Bůh je miluje a svými slastmi obmýšlí, bývají sváděny k pýše, jakoby je Bůh vyznamenával za zvláštní zásluhy. Trpí-li vyprahlostí, málo o sobě myslí. Mimo to Bůh to připouští, jak řečeno, aby zdokonalil víru

těchto duší, upevnil jejich naději a očistil jejich lásku.

V této vyprahlosti zdokonaluje se víra, stávajíc se tím dokonalejší, čím méně je důkazů. Slasti duchovní totiž jsou důkazem přítomnosti Páně v nejsvětější Svátosti. Duše, která při svatém přijímání pocituje, že ji Bůh něžně a vysoce miluje, netoliko věří, ale je přesvědčena, že Bůh jest při ní a že ji blaží svou lásky plnou přítomností. Nedostává-li se těchto slasti, nedostává se duši těchto důkazů; věří-li přece, že onen chléb pro ni v tu chvíli nechutný jest skutečně chléb s nebe pocházející, podstata věčných hodů, jež živí anděly a svaté a je zachovává v životě věčném, víra této duše stane se dokonalejší, a to tím dokonalejší, čím méně je osvětlena.

N a d ě j e se podobně posiluje. Je-li duše tak blízko Bohu, ano je-li s ním spojena ve svatém přijímání, a necítí-li jeho přítomnosti, jakoby byla od něho odloučena a vzdálena, pak musí více usilovati, aby měla důvěru v Pána; v tomto úsilí spočívá větší zásluha, tímto usilováním upevňuje se ctnost naděje, a Pán má v tom velikou zálibu. Jest ovšem věcí přirozenou, že syn se oddává citům neobmezeré důvěry v dobrého otce, když jej otec miluje a různým způsobem svou přízeň projevuje; ale když syn oddává se týmž citům důvěry, když zdá se, že otec o něho nepečuje, pak ukazuje syn, že má vysoké ponětí o dobrotě svého otce, nehledaje důkazů lásky, jakou má otec k němu, a právě tím ctí otce svého způsobem vynikajícím.

Když duše konečně, ačkoliv se nedostavují slasti duchovní, přece tak často, jak může, jde k stolu Páně, vábená čistou věrou a důvěrou, očišťuje se její láska; miluje Boha bez pohnutky a bez uspokojení, jakého poskytují ony slasti. To jest čistá láska: milovati Boha, protože je lásky hoden, milovati ho pro něho samého, bez útěchy citelné, bez jiné pohnutky, jedině pro jeho neskončenou dobrotu. Miluje-li duše Boha, ale miluje-li ho oplývající hojnou útěchou, je asi v této lásce více méně sobectví, a duše — tuším — vroucněji miluje slasti Bohem poskytované, nežli Boha samého. Miluje-li duše Boha, jsouc od něho zůstavena vyprahlosti, pak jej

prostě miluje, poněvadž jest lásky hoden, nežádajíc vlastního uspokojení a vlastní radosti; a to právě líbí se velmi božskému Srdci. To jest skutek čisté lásky, jímž se láska den ze dne očišťuje od příměsku vlastního uspokojení, jež se do jisté míry zvrhuje v sobectví.

Čtenáři, jste-li z počtu duší, jímž Bůh při svatém přijímání odnímá slasti duchovní, netraťte proto mysli; kořte se jeho úradkům, jež vám jsou na prospěch, a pojdte, pospěšte k hodům božské lásky, jakobyste spěchali, kdyby tu pro vás vyvěraly všechny slasti duchovní. Buďte jisti, že váš zisk bude tím značnější, čím nepatrnější bude vaše uspokojení.

HLAVA III.

Čeho třeba, abychom se zúčastnili hodů božské lásky.

§ 1. Příprava potřebná jest milost posvěcující.

Jak útěchy plno jest podobenství v evangeliu svatého Matouše, v němž se vypravuje o hodech, které připravil král o svatbě synu svému. Dle výkladu bohoslovců jsou tyto hody svatební obrazem církve svaté, slávy nebeské a též stolu eucharistického, jenž slove hody božské lásky. Držíce se posledního významu, vidíme, jak dobrý král, v němž jest předobrazem Bůh Otec, vroucně si přál, aby hojně lidí přišlo na svatbu synovu, v němž se představuje Kristus, Pán náš; ano chtěl, aby siň svatební naplnila se různými lidmi, které sluhové jeho nasbírali na rozcestích. A právě hody eucharistické jsou připraveny pro všechny křesťany, velké i malé, bohaté i chudé, učené i nevědomé, nikdo není vyloučen. Když pak král vešel, aby pohleděl na hodovníky, koho chtěl vyloučiti z oné svatby? Jenom toho, jenž vešel nemaje roucha svatebního, bez něhož nikdo nemůže zasednouti k jeho stolu. Všecky ostatní, urozené i prosté, moudré i neučené, lidi v rouchách nádherných i vetchých, zdravé i churavé, nechává požívat ze stolu velikého; jenom onoho vylučuje, jenž se odvážil vejíti, nemaje roucha nevyhnutelně potřebného. Co se má rozuměti tímto rouchem? Milost posvěcující, dí vykladači; této jsou pozbaveni jenom ti, kteří se poskvřili hříchem smrtelným. Jak utěšitelné jest tudíž toto podobenství. Pravíť nám, že chceme-li přistoupiti ke stolu Páně, nevyhnutelně třeba toliko,

aby duše byla v stavu milosti, aby byla prosta a očištěna od hříchu smrtelného. Taková duše má roucho svatební, má tedy právo na hody. Jiného nezbytného požadavku nečiní evangelium, jiného nevyhnutelného požadavku nečiní sněmy církevní, papežové, ani svatí otcové. Z toho uzavírá vynikající bohoslovec Suarez, že nenalezneš autority, která by učila, že se požaduje něco více, nežli stav milosti, abychom hodně a s prospěchem přijímali tělo Páně. (Q. 79. art. 8. disp. 63. sect. 3.)

Proto jest nepochybné, že od duše, aby hodně a s prospěchem přistupovala k svatému přijímání, žádá se toliko, aby byla čista od hříchu smrtelného. Nemůže ani jinak býti; jak jsme viděli, jest duše v stavu milosti přítelkyní Boží, jest jeho dcerou, jeho nevěstou, předmětem jeho záliby, a jako taková jest hodna a zasluhuje, by přistoupila ke stolu Páně. Sám Ježíš Kristus ji učinil hodnou, daruje jí onen vznešený dar, jímž jest ona milost. V tomto stavu jde duše též s prospěchem k svatému přijímání, neboť nejsvětější Svátost uděluje milost vnitřní silou, kterou má od Ježíše Krista; milost ta nutně se uděluje pokaždé, kdy člověk je schopen ji přijmouti. Vímeť, že svaté svátosti neudělují milosti dle uzpůsobení přijímajícího, (jak se bohoslovci vyjadřují: *ex opere operantis*), nýbrž mocí vnitřní, kterou mají, aby uděly milost (*ex opere operato*, dle týchž bohoslovců). Jiná příprava má toliko ten účel, aby přijímajícího učinila schopným aneb způsobilým, aby přijal účinky svátostí, a odstraňuje v člověku vše, co by překáželo, by došel těchto účinků. Kde není hříchu smrtelného, kde proto je milost posvěcující, tam není možno, aby se vyskytlo, co překáží rozmnožení milosti. Kdo tedy jde k svatému přijímání ve stavu milosti, jde nejenom hodně ke stolu Páně, ale i s užitkem, to jest rozmnoží se mu milost posvěcující.

§ 2. Hříchy všední nejsou překážkou svatého přijímání.

Rozmnožení milosti nepřekážejí všední hříchy a to nejen dříve spáchané, nýbrž též i ony, kterých se snad

dopouští při samém svatém přijímání; což by se stalo, kdyby kdo šel k svatému přijímání z marné ctižádosti aneb s dobrovolnou roztržitostí. Nemyslete, že toto učení jest moje; učí tak andělský učitel svatý Tomáš, největší ze všech bohoslovců katolických. Pravíť (P. 3. q. 79. a. 8. in o.): »Všední hříchy lze s dvojího hlediska pozorovati: jež byly dříve spáchány, a jež nyní se páší. Dříve spáchané všední hříchy nepřekážejí nikterak účinku nejsv. Svátosti; můžeť někdo, dopustiv se mnohých hříchů všedních, nábožně přistoupiti k této svátosti a dojíti jejího úplného účinku. Všední hříchy, páchané při přijetí svatého přijímání, zamezují účinek této svátosti aspoň částečné. Tato svátost způsobuje netoliko trvalou milost aneb lásku, ale též činné posílení slasti duchovní, kterémužto posílení se překáží, jdeme-li k svatému přijímání s myslí roztržitou, aneb dopouštíme-li se ve chvíli svatého přijímání všedního hříchu; ale nepřekáží se rozmnožení milosti trvalé aneb lásky.« Toto učení podporuje bohoslovnými důvody vynikající učenec Suarez. Je tedy pravdou, o níž nelze pochybovat, že jedinou nutně potřebnou podmínkou, abychom dobře, to jest hodně a s užitkem šli k svatému přijímání, jest, aby duše byla prosta hříchu smrtelného.

§ 3 Příprava žadoucích.

Ale proč žádají učitelé duchovní ještě jiné přípravy na svaté přijímání? Třeba rozlišovati. Žádají-li něčeho ještě jako nezbytného, jsou na omylu; žádají-li něco jako užitečné a slušné, mají tisíce důvodů. I já, třeba nenáležím mezi učitele duchovní, žádám je jako užitečné a slušné, a sice s důrazem je požaduji od těch, kteří jdou ke stolu Páně. Tyto přípravy jsou: Vše možná čistota svědomí i od hříchů všedních, život sebranosti a modlitby, život umrtvený co do rozkoší a statků toho světa, živá víra, veliká důvěra v Boha, vroucí láska k Bohu a živá toužebnost po tomto božském chlebě, slovem uzpůsobení, jakého se žádá, aby duše milovala Boha a jemu dokonale sloužila.

Nepředstavíte si, jak prospěšná je tato příprava

k svatému přijímání. Jestli nejsvětější Svátost rozmnožuje milost posvěcující ve všech duších, pokud nemají na sobě hříchu smrtelného, třeba by měly mnohé hříchy všední na sobě a ještě jiným způsobem byly liknavé v službě Boží, jakou hojnost milosti a duchovní útěchy vyleje svaté přijímání v ony duše, jež pečují o všemožnou čistotu svědomí a velmi horlivě Bohu slouží! Nepředstavíme si, jak štědře Pán Bůh své milosti a dary propůjčuje těm, kteří se nebojí jiného, než aby se Bohu v nejmenším neznelíbili, kteří si nic úsilněji nepřejí na zemi, nežli svatou vůli Boží naplniti, byť i proto oběti a umrtvení jim bylo snáseti. Neučiníme si pravého pojmu, jak prospěšno jest duši, když takto připravena jde k svatému přijímání.

Je-li prospěšno takto se připravovati, je to jistě i slušno. Opravdu, uvažujeme-li, kdo jest, jehož přijímáme, třeba toliko si připomenouti, co bylo řečeno v hlavě v prvé; dlužno přiznati, že ku přijetí hosta tak vznešeného, jako jest Kristus Pán v nejsvětější Svátosti, zmíněná příprava nic není, a přirovnáme-li k tomu co zasluhuje, byla by opět ničím, i kdybychom ji zdokonalili tak, že bychom čistotou a svatostí se vyrovnali nebeským andělům. Kdož by pochyboval, že s naší strany jsme úplně nehodni, i kdybychom se svatostí a čistotou andělskou přistupovali ke svatému přijímání? Jestliže tedy není možno, abychom s hodnou přípravou přistupovali ke stolu Páně, zdaž není slušno, abychom se snažili vší možnou přípravou státi se méně nehodnými? Je-li velmi prospěšno, pak jest bez pochyby velmi slušno, se vší možnou přípravou jíti k svatému přijímání, proto mají pravdu učitelé duchovního života, žádají-li od nás všemožnou přípravu ku svatému přijímání.

§ 4. Taková příprava není však nutná.

Třeba však užitečnost a slušnost takové přípravy rozlišovat od nutnosti. Jako jest zřejmo, že první dva body připouštíme, právě tak jest zřejmo, že zamítáme tvrzení, že vyžadují se nutně kromě stavu milosti posvěcující k svatému přijímání ještě jiné vlastnosti,

dříve uvedené. Předně je to zřejmo, poněvadž, jak již uvedeno, evangelium, sněmy církevní, papežové, svatí Otcové a učitelé církevní nežádají jiného, nežli stav milosti, jinak řečeno, žádají, aby křesťan, jenž jde k svatému přijímání, měl svědomí čisté od hříchu smrtelného. Dále jest zřejmo, jak Suarez na místě uvedeném podotýká, že nebylo by vhodno více žádati od křehkého člověka. Nesmíme lidi představovati si, jakými by býti mohli, bezvýjimečně řečeno, reky totiž čistoty a svatosti; nýbrž třeba lidi představovati si, jakými skutečně jsou, ubozí, plní slabosti a křehkosti, u nichž vynikající ctnost jest vzácná.

Když Ježíš Kristus dal přikázání všem křesťanům, aby přistupovali k jeho svatým hodům, a hrozil smrtí věčnou těm, kteří by příkazu nevyhověli, věděl dobře, komu dává nařízení; věděl též dobře, co zmohou křesťané vůbec. Zнала a věděla to církev, když ustanovila na sněmu lateránském, a sněm tridentský pak potvrdil, že dle prastarého a apoštolského podání všichni křesťané, mužové i ženy, jakmile přišli k užívání rozumu, povinni jsou bez výjimky aspoň o velikonoci přistoupiti ke stolu Páně. Církev znala velmi dobře dokonalost a svatost a vůbec náladu duševní, jakou lze předpokládati u většiny mužů i žen, kteří patří k lidu křesťanskému. Věděla dobře, že mezi stem a snad mezi tisícem se najde sotva deset, kteří by dbali dokonalosti a svatosti, kteří by se obzvláště pečlivě připravili. Vědělať církev, že všeobecně řečeno, od křesťanů nemůže nic lepšího očekávati, nad svaté přijímání vykonané ve stavu milosti, vykonané obyčejně po svátostní zpovědi, v níž byly odpuštěny těžké hříchy více aneb méně četné. Věru, věděl Ježíš Kristus, věděla církev, že mnoho bude dosaženo, když křesťané vše obecně budou přistupovati k svatému přijímání toliko ve stavu milosti.

§ 5. Stav milosti jest hodnou přípravou.

Zdá se vám snad tuze málo, požaduje-li se od těch, kteří ke stolu Páně přistupují, aby měli duši prostou aspoň od hříchu smrtelného; já však vás chápu. Snad jste

četli zbožnou knihu, z níž jste poznali, jak důležité jest, by křesťané co nejlépe připravovali se k přijetí nejsvětější Svátosti; avšak v knize bylo opomenuto vyličití cenu milosti posvěcující a důstojnost, kterou uděluje ubohým synům Adamovým, i když jsou nedokonalí a nemají oněch dober a stupňů ctnosti, jež vlastní jsou jen zbožnosti vynikající. Kdyby vás ona kniha byla lépe poučila o ceně milosti posvěcující a důstojnosti, již křesťanu uděluje, nezdálo by se vám příliš málo, žádá li se jen, aby křesťané k svatému přijímání přistupovali ve stavu milosti Boží, i když opomíjejí jiné přípravy výše dotčené.

Připomeňte si, co jsme řekli o milosti posvěcující. Tato milost jest největším pokladem, jenž může obohatiti duše naše; jest největší dar, jež může Bůh nám uštědřiti; bez něho byly by bezcenné všechny jiné dary, pocházející od jeho všemohoucnosti. Tato milost činí nás v pravdě a v skutku přáteli a dítkami Božími. Tato milost posvěcuje opravdu duše naše, a sice posvěcuje je touže svatostí, jakou posvěcuje svaté v nebi i královnu všech svatých, nejblahoslavenější Pannu Marii. Tato milost jest začátkem slávy a jaksi rájem v poupátku. Tato milost jest jako símě božství a účastenství člověka na božské přirozenosti, čímž s člověkem se sdílí svatost a krása Boží. Tato milost povznáší a zušlechťuje nás před Bohem v také míře, že bychom bohy nazváni býti měli, že hodni jsme jeho záliby a nejněžnějších a nejobsáhlejších důkazů a projevů lásky. Čtete znova, co jsme řekli o milosti posvěcující a vizte, zdali cena této milosti a důstojnost, kterou uděluje ubohým synům Adamovým, není nevýslovná a nepochopitelná.

Třeba vám býti přesvědčenu, že ubozí synové Adamovi, jsou-li zušlechtěni a odůstojněni milostí posvěcující, hodni jsou svatého přijímání, i když mají mnohé chyby a jsou poskvrněni četnými hříchy všedními; nejsou hodni vlastní hodností, jakou by se mohli chlubit, nýbrž hodností, která jim propůjčena byla mocí, moudrostí a dobrotou Boží. Připomeňme si, že Bůh jedná jako Bůh; proto jsou skutky jeho lásky nepochopitelné; proto mohl, uměl a chtěl svou mocí,

moudrostí a dobrotou povznéstí ubohé syny Adamovy skrze milost posvěcující ku cti a k výši, jež přesahuje čest lidskou, jež není pouze nebeská, nýbrž opravdu božská; »Abychom synové Boží slouli i byli« (I. Jan 3, 1.), »božského přirození účastni.« (II Petr 1, 4.) »Bohové jste,« (Žalm 81, 6.) praví Písmo svaté.

Pravíme-li, že třebas bychom byli v milosti Boží a třebas bychom byli dokonalí svatí, přece bychom byli nehodni přistoupiti ke stolu Páně; mluvíme správně, berouce ohled na to, co jsme sami ze sebe; ale nebylo by to správně řečeno, bereme-li ohled na ušlechtilost a důstojnost, kterou nám uděluje milost posvěcující. Upozorňujeme, že Ježíš Kristus ve všemohoucí dobrotě své dobře se postaral o svou čest touto milostí; ač jsme nehodni, přece skrze tuto milost stáváme se hodnými k němu přistoupiti, a on může s námi býti, aniž by zadal své božské osobě. Příklad nám to lépe vysvětlí. Nevědomý, špatně vychovaný, špinavý žebrák jistě není hoden, aby stanul před trůnem mocnářovým, aby se posadil k jeho stolu, aby se přidružil k jeho skvělé družině. Když však mocnář jej oděje rouchem královským, dá jej jako knížete vzdělati a vychovávat i přijme-li jej za syna, nestane-li se tím hodným všech poct dvoru? To arci jen nedokonale znázorňuje ubohého syna Adamova, povznešeného milostí posvěcující k hodnosti synů Božích. Jako onen, dokud je zanedbaným žebrákem, zneuctil by mocnáře, zdržuje se při dvoře jeho, ale nezneuctí jej, když se změnil a za syna přijat byl, tak ubohý syn Adamův již nedělá hanbu Kristu, když jest připuštěn k jeho stolu, jakmile zbožněn, lze tak říci, a synem Božím učiněn byl milostí posvěcující.

Toho však mnozí nedbají, protože nevědí a neuvažují, co jest milost posvěcující. Jest litovati, že přemnohé knihy duchovní velmi obšírně a důkladně jednají o mnohých statcích duchovních, ale snadno pomíjejí jednati o milosti posvěcující, tak že sotva zde onde se jmenuje, je-li třeba ji uvést. A přece jest tato milost největší ze všech statků duchovních, ji by měl každý křesťan znáti dokonale, aby si jí vážil, jak sluší. Proto buďte přesvědčeni, že křesťan, jenž má duši čistou od hříchu smrtelného, a proto milostí posvěcující jest

obdařen, již tím samým hoden jest svatého přijímání; jest ho hoden, protože Bůh všemohoucí tímto darem milosti ho hodným učinil. To se ti zdá divným? Velmi podivným by bylo, kdyby se ti to divným zdálo, máš-li aspoň nějaký pojem o všemohoucnosti Boží. Bůh jedná jako Bůh, opakujeme znova; věci pro nás zcela nepochopitelné jsou pro něho velmi jednoduché a přirozené. Schází-li všeliká jiná příprava, není křesťan nehodným svatého přijímání, jenom tehdy byl by nehodným, kdyby ztratil milost posvěcující hříchem smrtelným. Toto učení obsaženo jest v evangeliu, u sv. Pavla, v sněmích církevních, v bullách papežských, u svatých Otců a učitelů církevních i u všech bohoslovců církve katolické. Vy tedy, kteří k velikému štěstí svému máte duši čistou od hříchu smrtelného, a proto sloвете a skutečně jste syny Božími, neprodlévejte, pojdte k hodům božské lásky; bez váhání přistupujte ke stolu Páně, neboť Kristus sám vás učinil jeho hodny skrze milost posvěcující.

Opětuji, že jest velmi užitečno a slušno, abyste nespokojili se s touto nutnou přípravou, ale pečovali i o jinou přípravu. Abyste byli více hodni svatého přijímání, snažte se pečlivě varovati se všech dobrovolných hříchů všedních; mějte mysl sebranou, pokud vám to stav váš dovoluje, vzdálenou všech roztržitostí a marností světských; umrtvujte smysly své i ve věcech dovolených a se zvláštní vroucností věnujte se modlitbě a jiným pobožnostem; žijte život víry, snažte se Bohu se zalíbiti a z jeho ruky přijímati vše, co sešle, příjemné i nepříjemné; mějte neobmezenou důvěru v Boha a milujte ho všemi city srdce svého, milujte jedině v Bohu všechny tvory; mějte konečně svatý hlad po této manně nebeské. Slovem, abyste se lépe připravili na sv. přijímání, snažte se, pokud stav váš dovoluje, po dokonalosti křesťanské. Posvěcujte se, neboť jest spravedливо, hlasitě vyznávám, aby svaté přijímání od svatých bylo přijímáno.

Ke stolu Páně přibližujte se s nejlepší přípravou, jaká vám jest možná. Opakuji, ač z předcházejícího jest zřejmo, že třebas nejste ještě svatí dokonalou svatostí, poněvadž máte toliko onu svatost, která i nedokonalým

synům Adamovým se uděluje milostí posvěcující, přece máte potřebnou přípravu k dobrému sv. přijímání; pro důstojnost, jakou vám tato milost uděluje, jste hodni svatého přijímání. Pojděte tedy k hodům božské lásky.

Povzbuzuji vás, poďte s odvahou, nejen pro důstojnost, kterou udělila vám milost posvěcující, ale též proto, že svatým přijímáním v dobrém pokročíte a že pomalu nabudete i jiných vlastností, jež jsou žádoucí, užitečné a vhodné. Svaté přijímání shladí z duší vašich hříchy všední, rozmnoží ve vás milost posvěcující, posílí vaši slabost, probudí vás z línosti a pomůže vám, abyste příště lépe přijímali. Zkrátka i ve vás, věřte, svaté přijímání mnoho dobrého způsobí.

HLAVA IV

Časté svaté přijímání.

Uvážili jsme velikost, svatost a vznešenost hodů božské lásky, jakož i vynikající dobra, jež křesťané z nich čerpají, i přípravu, s kterou se mají blížit ke stolu Páně; nyní všimněme si, jak často mají křesťané přistupovati, aby Ježíši Kristu osvědčili svou vděčnost a těšili se z tolikého rukojemství jeho neskončené lásky.

§ 1. Jak často máme choditi k svatému přijímání.

Mluvě o tom, jak často křesťané mají choditi ke stolu Páně, začínám tím, k čemu na konci dospěji: křesťané mají tak často choditi k svatému přijímání, jak často jim určí a dovolí jejich duchovní vůdcové, jejich zpovědníci. To jest pravidlo stanovené dekretem papeže Innocence XI. *) o němž bude později řeč; od toho pravidla nesmíme se odchýlovati. Třeba tuto však o častém svatém přijímání uvážiti mnohé, velmi důležité věci; k nim mají přihlížeti křesťané, aby dosáhli živé touhy po častém svatém přijímání.

§ 2. Otčenáš předpokládá každodenní sv. přijímání.

Čtvrtá prosba otčenáše vztahuje se nejen na chléb hmotný, jenž jest potřebný k zachování těla, ale též,

*) Pripomínáme čtenáři, že Frassinetti to psal r. 1867; nyní by jistě uvedl dekret Svatého Otce Pia X. ze dne 20. prosince 1905.

a to obzvláště, týká se pokrmu duchovního, jehož třeba jest duši, a předně chleba eucharistického, jak uznávají vykladači Písma svatého. Nyní žádáme v čtvrté prosbě o chléb vezdejší, to jest o každodenní chléb pro tělo, o každodenní chléb pro duši; vztahuje se tedy tato prosba na každodenní sv. přijímání. Prosíme-li tudíž Boha, aby nám popřál každodenního svatého přijímání, nesluší-li se, abychom je každý den konali? Z otčenáše, který byl všem dán, lze tudíž souditi, že každodenní svaté přijímání jest prospěšné všem křesťanům, ovšem pokud jsou připraveni na každodenní svaté přijímání, jinak by Tělo Páně přijali svatochrádežně a jak praví svatý Pavel, jedli by sobě odsouzení.

§ 3. Obyčej staré církve přeje každodennímu sv. přijímání.

Není pochybnosti, že první křesťané nejsvětější Svátost považovali za pokrm každodenní. To vysvítá ze »Skutků apoštolských«, z církevních starožitností a z výslovných výkladů svatých Otců, tak že i přísnější učitelé duchovní, kteří nejsou přáteli každodenního svatého přijímání, neuprou, že každodenní svaté přijímání bylo v církvi v prvních stoletích všeobecně zavedeno. Učenci i obchodníci, vojíní i úředníci, vznešení i nízcí, svobodní i manželé chodili každý den k svatému přijímání, pokud věděli, že mají svědomí čisté od hříchu smrtelného. Nebylo patrně nikoho, jenž by byl povstal proti tomuto zbožnému zvyku; ale všichni mu přáli a povzbuzovali věřící, aby v něm setrvali. Poněvadž není nikoho, jenž by v pochybnost uváděl tuto historickou pravdu, promine se mi, neuvedu-li důkazy pro to. Máme tedy zvyk staré církve, jenž každodenní sv. přijímání pro všechny věřící křesťany zachovával a schvaloval.

Jest ovšem pravda, že v stoletích následujících každodenní svaté přijímání pro všechny věřící se nezachovávalo; stalo se to tím, že ho církev zapovídala, aneb nějak neschvalovala? Dějiny nám praví, že by takové mínění bylo nesprávné. A skutečně i protivníci se

neodvažují tvrditi, že by církev byla zakazovala aneb neschvalovala každodenního svatého přijímání. Jest věcí nemožnou, aby ho byla pro budoucnost zakazovala aneb neschvalovala; vždyť by se octla v rozporu se zvykem prvotním a výslovným svým učením.

§ 4. Učení církve přeje každodennímu svatému přijímání. Dokazujet to sněm tridentský, katechismus římský a dekret Innocence XI.

V církevním sněmě tridentském skutečně čteme, že církev ráda by viděla zavedeno každodenní svaté přijímání, jak ho konali první křesťané. »Svatý sněm přál by si, aby věřící, kdykoliv obcní mši svaté, též přijímali, nejen duchovně a dle touhy, ale též skutečným přijetím nejsvětější Svátosti oltářní.« K těmto slovům podotýká Barbosa: »Tu zjevně sněm předpokládá, že jest vhodné, chvalitebno a radno, aby věřící každý den přijímali nejsvětější Svátost, když si přeje, aby obcní mši svaté též šli k svatému přijímání. V tomto smyslu rozuměla tato slova i posvátná kongregace kardinálův.« Pozorujte tedy, že když já i čtenáři si přejeme, aby v církvi znovu zavedeno bylo každodenní svaté přijímání pro všechny věřící, jest naše přání přáním sněmu tridentského, proto přáním církve neomylné.

Kdož by se tedy obávali každodenního svatého přijímání anebo, co horšího, mu odporovali, obávali by se toho, co církev výslovně si přeje a protivili by se tomu, co církev výslovně chce míti zachováno. Může-li býti věřící, jenž by se měl za moudřejšího, opatrnějšího a rozumnějšího nežli sám sněm tridentský?

A katechismus římský, ježž dává církev farářům do rukou, aby čerpali z něho poučení na neděle a svátky pro své farníky, praví: »Nejjistějším je pravidlo svatého Augustina: »Žij tak, abys mohl každý den jíti k svatému přijímání.« Proto bude povinností farářovou, aby často povzbuzoval věřící, by jako za nutné považují každý den těla podávati pokrmu, též tak pečovali živiti a sytiti každý den duši touto svátostí;

jestiž zřejmo, že duše právě tak potřebuje pokrmu duchovního, jako tělo potřebuje pokrmu tělesného. Tu učí římský katechismus výslovně, že jako křesťané každého stavu a postavení každý den požívají chleba pozemského, tak že mají se živiti každý den nebeským chlebem nejsvětější Svátosti. Pak dí: »Prospěje velice opakovati tu ona veliká a božská dobrodíní, jež plynou ze svátostného přijímání. Třeba zde uvéstí onen obraz, že bylo nutno každý den nahrazovati mannou slly tělesné; nváděti též svědectví svatých Otců, kteří časté svaté přijímání této Svátosti velmi doporučují. Netoliko svatý Augustin míní: »Každý den hřešíš, každý den choď k svatému přijímání,« ale dáme-li pozor, snadno poznáme, že tak smýšleli všichni svatí Otcové, kteří psali o tomto předmětu.«

Z těchto slov poznává se nejen učení církve, jež schvaluje a doporučuje každodenní svaté přijímání všech věřících, ale poznává se též, že svaté přijímání dle mínění svatého Augustina a všech jiných Otců se má dovoliti i nedokonalým křesťanům; za takové lze považovati ony, jimž lze všeobecně říci: »Hřešíte každý den, nenechávejte však minouti žádného dne bez svatého přijímání.« Že by svaté přijímání mělo se podávati jenom dokonalým křesťanům, jest bludem od církve zavvrženým.

Učení církve vysvítá konečně z dekretu papeže Innocence XI. z roku 1679, výše uvedeného, že od každodenního svatého přijímání se nemají vzdalovati ani manželé, ani obchodníci, u kterýchž osob se snadno setkáme s chybami všedními, jaké vyvolávají dvě nejmocnější náruživosti. Týž dekret ukládá biskupům, aby vůbec pečovali, by nikdo nebyl odpuzován od svatých hostií, třebas aby často, ba i každý den přistupoval. (*Omnino provideant, ut nemo a sacro convivio, sive frequenter, sive quotidie accesserit, repellatur.*) V témž nařízení se praví biskupům, nalézají-li ve svých diecesích obyčej svatého přijímání, i každodenního, že mají za to Bohu děkovati a tento zvyk zachovati s povinnou opatrností. (*Ubi viget huiusmodi devotio, per illam gratias Deo agant, eamque ipsi, adhibito temperamento, alere debebunt.*)

Proto nelze pochybovati, že každodenní svaté přijímání jak učením, tak skutkem od církve jest schváleno pro všechny věřící, kteří jsou ve stavu milosti. Mluví-li se o vhodnosti tohoto každodenního svatého přijímání, třeba ohled bráti na každého věřícího jednotlivě; úsudek o tom přísluší jejich zpovědníkům, kteří jednotlivcům mají určovati onen počet svatých přijímání, jaký za vhodný uznávají pro jejich prospěch duchovní, jak dekret uvedený rovněž nařizuje. (*Quod prospicient eorum salutis profuturum, id illis confessori praescribere debebunt.*) Toto nařízení papežské má býti, jak jsme slíbili, závěrem našeho dokazování.

§ 5. Výňatky ze spisů svatých Otců, kteří přejí každodennímu svatému přijímání.

Nebude škoditi, uvedeme-li některá místa ze svatých Otců, které třeba pokládati za první učitele duchovní, již mluví o častém svatém přijímání. I pozdější doby daly nám dobré učitele duchovní i světce, ale zajisté Otcové církevní mají přednost jak věkem, tak i vážností. Napřed uvádíme desáté pravidlo z tak zvaných »Pravidel apoštolských«, vynikajících stářím. V něm se praví: »Všichni věřící, kteří přicházejí do kostela, slyší Písmo svaté, ale pak nezůstanou k modlitbě ani nepřijímají, mají býti vyloučeni ze společnosti církevní, protože jsou příčinou zmatků a pohoršení v kostele.« To znamená, že všichni při mši svaté přítomní, pokud byli ve stavu milosti, povinni byli choditi k svatému přijímání.

Svatý Justin, téměř současník apoštolů, dí: »Vstáváme všichni společně a modlitby konáme. Po modlitbě chléb, víno a voda se přináší, a tu děje se věci těch posvěcených (to jest oběti eucharistické) všem přítomným podělování a přijímání a nepřítomným se skrze jáhny posílá.« Přijímali nejen všichni přítomní při mši svaté, ale skrze jáhny se posílalo svaté přijímání křesťanům, kteří nemohli obcovati mši svaté.

Tertullian i svatý Cyprian vysvětlujice čtvrtou prosbu otčenáše: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes«, vykládají ji o nejsvětější Svátosti. Svatý Cyprian pak

praví: »My prosíme, aby nám tento chléb byl dán každého dne, ale bojíme se, abychom, kteří jsme v Ježíši Kristu a každý den přijímáme nejsvětější Svátost jako pokrm spásy, neodloučili se od tohoto těla, dopustivše se nějakého hříchu těžkého, jenž by nás vzdaloval od svatého přijímání a tak zbavoval chleba nebeského.« Věřící chodili tedy každý den k svatému přijímání, a toliko hříchy smrtelné je zdržovaly od svatého přijímání.

Svatý Jan Zlatoústý praví v dlouhém pojednání o svatém přijímání: 1. Věřící se klamou, domnívají-li se, že pro velikou uctivost a vážnost před nejsvětější Svátostí jenom zřídka se mají blížit k tomuto stolu nebeskému. 2. Čistota svědomí se toliko žádá, abychom k stolu Páně přistupovali; těm, kteří jsou ve stavu milosti, trvá veliká noc celý rok. 3. Řídké svaté přijímání uvádí vše ve zmatek. 4. Pán nechce obmeziti své oběti na některé doby. 5. Dlouhé mezery mezi svatým přijímáním jsou příčinou, že mnozí věřící jsou nemocní, mdlí a spl.«

Svatý Hilarius vykládaje čtvrtou prosbu otčenáše praví: »Zda žádá sobě Bůh něčeho tak, jako aby Ježíš Kristus každý den v nás dlel, onen Ježíš, jenž jest chlebem života? Poněvadž jest to prosba každodenní, prosíme tudíž, aby nám každého dne byl dán chléb, jenž s nebe sestoupil.«

Svatý Ambrož, mluvě o tomto božském chlebě, dí: »Přijímejte jej každý den, aby vám každý den byl prospěšný. Žijte tak, abyste zasloužili přijímati jej každý den. Kdo nezasluhuje denně jej přijímati, nezasluhuje ani přijímati jej každý rok.« Předpokládá, že jej proto nepřijímají každý den, poněvadž žijí v hříchu smrtelném.

Svatý Jarolím napsal, odpovídaje Lucinovi na otázku, má-li povinnost choditi k svatému přijímání denně dle obyčeje církve římské a španělské »Přijímej rovněž každý den nejsvětější Svátost.«

Viděli jsme již, jak v tom ohledě smýšlí sv. Augustin: »Každý den hřešíš, každý den přijímej!« Připojujeme k tomu jeho slova k právě pokřtěným: »Slašit se, byste věděli, co jste přijali, co přijímáte a co každý den přijímati máte. Onen chléb, ježž vidíte na oltáři, jenž po-

svěcen jest slovem Božím, jest tělo Ježíše Krista. Eihle i začátečníci v životě křesťanském, jakými byli právě pokřtění, měli choditi každý den k sv. přijímání.

Srovnej též list Mons. Fénélonu o častém svatém přijímání.

§ 6. O svatosti prvních křesťanů.

Tu však předvídám námitku, kterou pokoušejí se odníti pravdivost uvedeným slovům svatých Otců, uvádějce, že se evztahují na křesťany našich dnů. Třeba uvést, že již dávno se namítá, že první křesťané byli jinými než křesťané dnešní. Oni křesťané byli svatí, jak je nazývá svatý Pavel, a jak svědčí dějiny; proto není divno, že přistupovali každý den k svatému přijímání a od svatých Otců k tomu bývali vybízeni. Ale naproti tomu křesťané našich časů, všeobecně řečeno, nezasluhují názvu svatých, jsouce plni hříchů a nedokonalostí, a proto nejsou hodni, aby chodili často ke svatému přijímání, tím méně každý den. Udělejte z dnešních křesťanů svaté, jako byli první křesťané, pak uvádějte zmíněná slova svatých Otců; ale pokud dnešní křesťané budou, jakými bohužel jsou, nehodí se na ně uvedená slova svatých Otců.

Tato námitka zdá se býti vážnou tomu, kdo nezná dějin staré církve; kdo však dějiny zná, tomu jest snadno nesprávné tvrzení vyvrátiti. Ovšem, zde není místa, jednati o tomto předmětu s patřičnou rozvláčností; ale i když dbáme potřebné stručnosti, přece zjistíme, že veliký rozdíl mezi svatostí lidu křesťanského prvních století a svatostí lidu křesťanského pozdějších věků a zvláště našich dob není než nesprávnou domněnkou.

Kdo se o té věci chce důkladně poučiti, ať čte učeného Marchettiho v jeho kritice Fleuryho (art. I. § 7.), kde připouští, že mezi křesťany prvních století byli svatí, a z mnohých příčin byli svatí u větším počtu nežli mezi křesťany pozdějších věků; ale zároveň pokazuje na to, že lid křesťanský v prvních stoletích, v celku vzatý, nebyl prost hříchů a nedokonalostí, jež vždy hyzdily a hubily nešťastné, pokleslé potomky Adamovy.

Předně vězte, že svatý Pavel svatými nazývá první křesťany ne proto, že by již skutečně byli svatými nýbrž že byli k svatosti povoláni. I z Kornelia a Lapide (v XIII. kánonu předeslaném komentáři listů sv. Pavla) poznáte, že v tom smyslu, v jakém svatý apoštol tehdejší křesťany nazývá svatými, lze rovněž i dnešní křesťany nazývat svatými, totiž lidem od Boha povolaným k svatému životu (*vocatos ad sanctitatem*). Jistě nebudete popírat, že i dnešní křesťané jsou od Boha povoláni, aby vedli svatý život. Jestli však slovo »svatí« ve vlastním smyslu vezmeme a řekneme, že apoštol jím označoval křesťany opravdu jako svaté, zda to nebyli ti, kteří byli prosti hříchu smrtelného, a proto byli ozdobeni milostí posvěcující? Ti tedy, ač měli mnohé nedokonalosti, přece plně zasloužili nazváni býti svatými

Vskutku, kdyby někdo nebyl svatým, ač má milost posvěcující, bylo by třeba říci, že milost posvěcující neposvěcuje, že tedy není posvěcující, což by bylo zřejmým rozporem. V tomto smyslu byl hojný počet svatých mezi prvními křesťany; a v tomtéž smyslu jsou četní svatí i mezi současnými křesťany. Takovými byli oni, kteří chodili každý den k svatému přijímání; a takovými jsou, kteří nyní chodívají často k svatým svátostem a posílení touto svátostí žijí trvale v milosti Boží. Ale vězte, že svatosti v tomto smyslu nic nezabavuje křesťany, než hřích smrtelný.

§ 7. O nedostatku úcty, jenž by se ukázal, kdyby věřící každý den chodili k svatému přijímání.

Někteří učitelé života duchovního z posledních dob přednášejí jinou námitku, kterou považují za velmi důležitou; praví totiž: »Když se dovolí časté aneb každodenní svaté přijímání křesťanům nedokonalým, ztratí onu hlubokou úctu, jakou třeba chovati k nejsvětější Svátosti.« Namítá se půjdou-li při nepatrné své horlivosti často aneb i každý den k stolu Páně, snadno budou přijímati s nepozorností a lhostejností, čímž by utrpěla povinná úcta k nejsvětější Svátosti. Proto (uzavírají

z toho), abyse předešlo tomuto nedostatku úcty, třeba křesťanům nedokonalým jen zřídka dovolovati svatého přijímání.

Předně zdá se podivno, že tato obava nepovstala již u Otců církevních, kteří přece se považují za nejvážnější učitele života duchovního, a právě tito, jak jsme viděli, doporučovali všeobecně křesťanům každodenní svaté přijímání. Byli by pozorovali toto nebezpečí a zvláště by o něm mluvili jako o zlu, jež by se každý den mohlo přihoditi. Naopak o této obavě nenalézáme ani stopy u svatých Otců; jak jsme již upozornili, obávali se svatí Otcové toliko svatokrádeže, které se dle slov svatého Pavla dopouštějí toliko ti, kteří jdou k svatému přijímání v hříchu smrtelném. Žádný svatý Otec neřekl křesťanům nedokonalým: »Chcďte zřídka k svatému přijímání, abyste nepozbyli úcty před nejsvětější Svátostí.«

Upozorňujeme také, že této obavy nebývá ani dnes ohledně kněží nedokonalých. Já sám jsem jeden z nich a vím, že je nás mnoho. Neobávám se, že pohorším lid, dávaje takové věci tisknouti; lid ví dobře a není ho tajno, že i mezi kněžími jsou nedokonalí. Neobávám se, že pohorším lid, uváděje to, co lid vidí a ví. Jest pak nesporno, že i kněžími nedokonalým dovoluje se sloužit mši svatou každý den, bez obavy, že každodenní sloužení mše svaté odejme jim úctu k nejsvětější Svátosti. Jenom tehdy bylo by jim zakázáno sloužiti mši svatou, kdyby vězeli v hříchu smrtelném. Mělo by pak se říci, že nedostatku úcty k nejsvětější Svátosti se třeba obávati u lidí světských, kteří jdou k svatému přijímání a nikoliv u kněží, kteří sloužice mši svatou netoliko tělo Páně přijímají, ale též obnovuj nekrvavým způsobem obět na kříži? Nezdá se mi správným býti tak shovívavým u kněze a u lidí světských býti tak přísným.

Než prostě řečeno, já raději rozlišuji mezi úctou k věcem svatým a citem pobožnosti, jaký při tom máme. Časem ztrácí se tento pocit pobožnosti; to zakoušíme i my kněží. Při první mši svaté a v prvních dnech našeho kněžství měli jsme pocit úcty pro nejsvětější obět daleko větší, nežli nyní máme, kdy po

několik let každý den sloužíváme mši svatou. Ale máme se proto domnívati, že nyní máme menší úctu k nejsvětější oběti, nežli jakou jsme měli, kdýž jsme na začátku svého kněžství na oltáři obětovali? Že se v nás změnil pocit úcty ke mši svaté zvykem obětovati, jest jasno; ale nesmíme se proto domnívati, že se nám ve skutečnosti nedostává úcty k přesvaté oběti mše svaté.

Všichni jsme přesvědčeni, kdyby velebná Svátost jenom jednou za rok byla vystavena k veřejné úctě, a kdyby mše svatá též jenom jednou za rok byla sloužena, křesťané by s větším pohnutím, s větší zbožností a pozorností blížili se a přítomni byli této oběti, nežli nyní, kdy se nejsvětější Svátost velmi často vystavuje a každý den v roce se tolik mší svatých sloužívá. Ale má se tomuto pocitu větší úcty, zbožnosti a pozornosti v obět přinést všecko dobro, jež plyne z častého slavení těchto tajemství?

Ostatně v tom ohledu podotýkám, že účelem, jež měl náš Pán Ježíš Kristus, ustanovuje nejsvětější Svátost, nebylo získati naši úctu nýbrž naši lásku. Souhlasíme úplně s protivníky častého svatého přijímání, že božská Velebnost v nejsvětější Svátosti zasluhuje veškeré úcty, ano nekonečně větší úcty, nežli jest ona, jakou jí prokázati mohou nejdokonalejší svatí i sama nejblahoslavenější Panna. Proto není pochybnosti, že by bylo menším zlem, nepřístupovati k stolu Páně, nežli při svatém přijímání míti citelný nedostatek úcty; pravím citelný, protože nepatrné chyby proti úctě při naší křehkosti pášeme netoliko při svatém přijímání, ale též když jinak s Bohem obcujeme, chválíme-li jej, klaníme-li se jemu, vzýváme-li jej a p. Souhlasíme v tom s nepřáteli častého svatého přijímání, že třeba míti úctu k nejsvětější Svátosti. Při tom všem opakujeme: předním účelem, pro který náš Pán tuto svátost ustanovil, nebylo získati úctu, nýbrž získati lásku. A opravdu, kdyby byl hledal naši úctu, byl by sebe zanechal ve způsobě chleba v rukou lidských a ve všech chrámech i v nejchudších a nejbídnejších, aneb trpěl by, aby zůstal sám a opuštěn ve dne v noci? Nebylo tedy jeho účelem získati naši úctu, ale vzbu-

dití naši lásku. Žádá-li úcta, že se držíme ve slušné vzdálenosti od osoby, kterou ctíme, pak láska netrpí, abychom dleli vzdáleni od osoby milované, poněvadž láska hledá spojení. Přítel nikdy neřekne příteli: »Vzdal se ode mne, budeme se milovati jsouce vzdáleni«, nýbrž pobízí přítele, aby se přiblížil, a raduje se, může li celé dny s ním pobýti. Proto vidíme, že i mocnáři, ani těch nevyjímaje, kteří halí pozemské své veličenství velikou okázalostí, počívají-li některé poddané důvěrným přátelstvím, chtějí je míti stále u sebe a dovolují jim volného přístupu; jim je byt mocnářův vždy otevřen.

Právě proto, že Ježíš Kristus zůstal v nejsvětější Svátosti, aby získal naši lásku, chtěl zůstat pod způsobou chleba nepatrného v rukou lidských, ve všech chrámech i v nejbídnějších a v nejnuznějších. A to učinil, abychom mohli přiblížiti se důvěrně k němu, sebe v něho proměnití, s ním se sjednotiti, což přátelé učiniti nemohou, byť by k sobě lnuli sebe více.

Tato láska, jež nesnese vzdalování ani odloučení, je bezpochyby přednější, nežli úcta, jež to o i ono dovoľuje. Ježíš má větší radost z onoho, nežli z tohoto; netřeba se nám báti, že se mu znelíbíme, když toto obě tujeme onomu. Není to moje mínění, nýbrž výslovné učení svatého Tomáše, jenž (P. III, q. 80. a. 10. ad 3) dí: »Náleží k úctě před touto svátostí, abychom každý den ji přijímali i abychom se jí někdy zdržovali. Ale láska a naděje, k nimž nás Písmo svaté stále povzbuzuje, mají přednost před bázni.« Toto učení potvrzuje svatý Tomáš, když (In 4 sent. dist. 12, q. 3. a. 2) dí: »Uvažujeme-li věc samu o sobě, jest lépe přijímati nejsvětější Svátost, nežli se jí zdržovati; ale v některém případě nic nepřekáží, rad ji se zdržeti, domnívá-li se někdo právem, že by uctivost jeho utrpěla, kdyby šel k svatému přijímání. Ale porovnáme-li obě věci s sebou, poznáme, že přijímání této svátosti zasluhuje přednost před zdržováním se ohledně účinku svátosti samé a přípravy samé, jaká se předepisá, třebas by byla malá a nepatrná, i ohledně ctnosti, jež nás pobádá k svatému přijímání; přijímati tuto svátost jest

činem pocházejícím z lásky, v níž jest kořen všech našich zásluh.«

Z těchto slov svatého Tomáše vidíme zřejmě, že by lépe bylo přijímati nejsvětější Svátost, nežli od přijímání upustiti, i kdyby křesťan následkem častého, každodenního svatého přijímání pozoroval úbytek úcty k nejv. Svátosti, lépe by to bylo pro veliké milosti, jež uděluje tato svátost; pro rozmnožení milosti po světcích, toho neocenitelného pokladu, pro zásluhy, jež má z přípravy sebe nepatrnější, pro cenu ctnosti a pro lásku přistupoval by křesťan přece k stolu Páně.

§ 8. Zdržovati se svatého přijímání nezdá se býti radno.

Po tom všem, doufám, že mne nikdo neodsoudí, držím-li se bez obmezování učení svatého Tomáše, a neradím-li nikomu, aby se z pouhé úcty zdržoval někdy svatého přijímání. Vim, že svatý Alfons radíval zdržeti se jednou za týden svatého přijímání; ale vím též, že on sám nezdržoval se ani jednou za rok, ani na Veliký pátek, v kterýžto den svaté přijímání jest toliko dovoleno těžce nemocným a knězi sloužícímu mši předposvěcených. V stručném životopise světcově, předslaném prvnímu vydání jeho děl (u Marietta v Turíně) čteme: »Byv na kněze posvěcen, nikdy nevynechal mše svaté. Byl-li někdy ve Veliký týden na missích, snažil se na tyto dni vrátiti se domů, aby mohl mši svatou sloužiti a tak žádného dne nepostrádati chleba nebeského.« I já jdu za jeho příkladem, vykonáváje svaté obřady Velikého týdne po všecka léta co jsem farářem, vyjma rok 1848 a 1849, kdy jsem nemohl meškati ve své farnosti. Nesluší mi tedy volati všem lidem světským: »Máte-li dovoleno choditi k svatému přijímání každý den, nevynechávejte svatého přijímání nikdy, kromě Velikého pátku?«

Není mne také tajno, že občasné zdržování se svatého přijímání schvaloval svatý František Saleský, též z té příčiny, že duše odepřela-li si několik dní

svatého přijímání, shledává více chuti v božské manně. Ale světec v nebi mi odpustí, dím-li, že tento důvod mne nepřesvědčuje, maje za to, že chut při svatém přijímání předčí účinek svatého přijímání, totiž rozmnožení milosti posvěcující. »Kdo zřídka jí,« praví svatý Alfons, »jí sice s větší chutí, ale s menším prospěchem; tak přijímáte-li zřídka, snad budete mítí větší pocit pobožnosti, ale váš prospěch jest menší, protože se nedostává duši pokrmu, jenž jí dává sílu, aby se chyb varovala.« Pravím otevřeně, přednost dávám výživě, jakou každý den přijímám z pokrmu mi přiměřeného, před zvláštní chutí, již by mi dával chléb zřídka požívaný.

§ 9. Není dovoleno říci: »Každodenní svaté přijímání ani nechválím ani nehaním.«

Připojuji ještě poznámku k výroku Gennadiovu, jenž dlouhý čas byl přičítán svatému Augustinovi: »Každodenní svaté přijímání ani nechválím ani nehaním.« Předně pravím, že svatý Augustin otevřeně chválí a schvaluje každodenní svaté přijímání a přidávám k tomu jeho slova: »Iste panis quotidianus est: accipe quotidie, ut quotidie tibi prosit (De Verb. Dom. Sermo 28.) Tento chléb jest každodenní; přijíměj jej každý den, aby ti každý den prospíval.« Dodávám ještě, že nikomu není dovoleno říci: nechválím jej, ani nehaním, když každodenní svaté přijímání jest tak žádoucí i schváleno církví samou na sněmu tridentském i v jejím katechismu. Proč pak neschvalovati toho, co schvaluje církev? Co znamená: »nehaním«? Bylo by to opravdu, jakoby nějakou milost prokazoval církví, když nehaní toho, co ona schvaluje. Proto slova Gennadiova, jenž ostatně nepožíval nikdy vážnosti jako svatí Otcové, nemají nyní významu. Kdyby někdo byl třeba světcem, nedbaje pak sněmu tridentského a katechismu shora jmenovaného, přece výroku tomuto platnost by připisoval, stalo by se toliko nerozvážlivostí aneb nedopatřením.

§ 10. Jak rozuměti některým přísným výrokům některých dobrých učitelů života duchovního.

Z řečeného usoudíme, jak třeba chápati některé výroky, jichž užívají někteří velmi vážení učitelé života duchovního, kteří nikterak nejsou nepřáteli častého i každodenního svatého přijímání. Zdá se, že chtějí časté svaté přijímání dovoliti toliko osobám, které vši silou se snaží po křesťanské dokonalosti. Praví též, že pro časté svaté přijímání se žádá veliké a pečlivé přípravy. Jistě nemají se bráti tyto výroky v přísném, vlastním smyslu, sice by odporovaly dávnému zvyku církve, všeobecnému učení svatých Otců i samému sněmu tridentskému a katechismu římskému. Sněm tridentský žádá skutečně, aby znovu zavedeno bylo každodenní svaté přijímání v lidu křesťanském; a římský katechismus chce, aby věřící vůbec byli povzbuzováni k častému svatému přijímání; tím dokazují s dostatek, že nežadají ani veliké svatosti, ani neobvyčejné přípravy. Církev učí neomylně na sněmě jmenovaném a dodávajíc tolikou váhu římskému katechismu, dobře jest si vědoma, že marně by žádala u mnohých velikou svatost a obzvláštní přípravu. Církev ví dobře, že u mnohých nemůže očekávat, leč vyplnění zákona velmi nedokonalé a přípravu obyčejnou, nikoli však obzvláštní. Když tedy učitelé života duchovního užívali slov takových, mluvili jako nadšení řečníci, kteří na cit působí, a ne jako bohoslovci, kteří rozum dokonale osvěcují. Oni učitelé života duchovního, plní lásky, úcty a řekněme i svaté bázně před velebností Kristovou v nejsvětější Svátosti, žádali se viděti u kde koho dokonalost života, jakou sami měli a náplň posvátných citů, s nimiž sami Tělo Páně přijímali. Tyto výroky jsou více výrony srdce pohnutého, nežli výsledky rozvahy ducha; stávalo se jim, co praví svatý Bonaventura o svatém Augustinovi, že občas praví více, nežli má v úmyslu (plus diceno et minus volens intelligi). Kdyby jejich slova přece doslovně měla býti chápána, bylo by zajisté třeba dáti před nimi přednost tomu, co větší vážnosti zasluhuje, zvyku to

prvotní církve, učení svatých Otců, mínění sněmu tridentského a katechismu římského. K vyvrácení těchto slov stačilo by též poukázati na dnešní všeobecný zvyk, jenž nežadá dokonalé svatosti a obzvláštní přípravy ani od těch, u nichž by nejspíše mohly býti požadovány, to jest od kněží, kteří každý den při mši svaté přijímají, ač nejsou ani velikými světci, ani vždy výborně připraveni.

§ 11. Jak se má lid poučovati?

Snad někdo řekne, že se má tedy všem věřícím doporučovati, aby chodili k svatému přijímání každý den, vyjma Veliký pátek, když jenom hříchu smrtelného nemají na sobě?

Tu jsme u slíbeného závěrku. Věřícím se má hlásati, že první křesťané vůbec chodívali každý den k svatému přijímání, ovšem pokud byli prosti hříchu smrtelného; že svatý sněm tridentský si přál, aby tento zvyk spasitelný u lidu křesťanského se obnovil; že katechismus římský farářům nařizuje, aby věřící často povzbuzovali k svatému přijímání každodennímu; že dle vůle papeže Innocence XI. i lidem světským všech stavů každodenní svaté přijímání má býti dovoleno. Proto má věřícím býti řečeno, že vykonají skutek velmi svatý a prospěšný, Bohu ke cti a slávě, a bližnímu k nemalému povzbuzení, když půjdou k svatému přijímání třeba každý den. Ovšem dle dekretu Innocence XI. závisí od zpovědníků, jak často věřícím dovolí sv. přijímání. Mohou býti důvody, pro které opatrnost a duchovní prospěch kajícníků vyžadují, aby časté svaté přijímání bylo obmezeno.

§ 12. Upozornění pro kajícníky.

Zpovídající se mají ovšem pečovati, aby nejen hříchů smrtelných se varovali, nýbrž aby vedli život dobrý a horlivý, aby tak lépe byli připraveni na časté aneb na každodenní svaté přijímání. Jinak bude jim nesnadno, často choditi k svatému přijímání; bude jim též obtížno přemoci bázeň lidskou, již třeba přemoci těm,

kteří často chodí ke stolu Páně. Takovým způsobem si spíše nakloní zpovědníky, aby jim dovolili časté svaté přijímání. I nejprísnější, kteří snad nedbají všech úvah zde podaných, vidouce zbožný a horlivý život těch, kteří k nim chodívají k svaté zpovědi, postřehnou, že bylo by nerozumno a nespravedливо jim odpírati svaté přijímání, třeba velmi časté.

Mají-li si vyhledati zpovědníka aneb jej změnit, dejtež mezi nejlepšími kněžími přednost takovému, o němž je známo, že jest ochoten dovoliti časté svaté přijímání. Takové jednání nesmí se zdáti neobyčejným, uvážíme-li, že tím dojdou duše k častějšímu požívání toho, co jest nejvyšším jejich dobrem, totiž nejsvětější Svátosti. Proto není pochybnosti, že z volby takového zpovědníka vzejde jenom prospěch duševní.

Co pak má činiti duše, jež z jistých důvodů se nedostane k této volbě, a jest zavázána zpovídati se knězi, jenž jest málo nakloněn dovoliti časté svaté přijímání? Znal jsem dívku, která dospěla dvacátého pátého roku, a proto za rozvážnou mohla býti pokládána. Měla zpovědníka, jenž obával se dvou věcí, slibu čistoty a každodenního svatého přijímání. Slib čistoty jí dovoľoval jako dávkami homeopatickými od měsíce do měsíce a svaté přijímání jenom třikrát za týden. Dívka si přála, aby jí dovolil slib ustavičný a svaté přijímání každodenní. Zdálo se jí, že má vážné důvody, aby neopouštěla svého zpovědníka, ale chtějíc dojíti uspokojení své svaté touhy, obrátila se o radu k jinému. Tento, prozkoumaj stav jejího svědomí, poradil jí, aby jen dále chodila k svému zpovědníkovi a prostě každý týden přijala rozhřešení, jak bylo jejím zvykem; pak ať si zvolí vůdce duchovního, k němuž by čas od času se dostavila, aby jí vedl ohledně slibu a svatého přijímání. Dívka zvolila jej samého; a tu jí řekl, aby jen učinila ustavičný slib čistoty, avšak by jej každý měsíc obnovila, jak její zpovědník jí byl radíval, k svatému přijímání však ať chodí každý den; a kdyby se jí tázal zpovědník, kolikrát chodí k svatému přijímání, ať mu odpoví, že chodí třikrát, jak jí dovolil; což bude pravdivo, poněvadž v těch sedmi svatých přijímáních budou i ona tři. Dívka za-

chovala se dle této rady a bylo jí to velikou útěchou duchovní. Zpovědník zůstal ve svých obavách a dívka měla útěchu, že na vždy Bohu zasvětila čistotu slibem ustavičným, jenž jí jest ochranou, a že více než dvojnásobné ovoce sbírá ve svatém přijímání. Není-li tento příklad následování hoden?

§ 13. Může-li časté a každodenní svaté přijímání dovoleno býti křesťanům, kteří se nemohou zpovídati každých sedm dní?

Když nějaké zvyky všeobecně se zachovávají, považují se za opravdové, závazné zákony; a snad zvyk zpovídati se každých sedm dní, považují mnozí nedostatečně poučení za taký zákon, chtějí-li choditi každý den k svatému přijímání. Ovšem říkáme, že jest velmi prospěšným zvykem, aby každý týden zpovídaly se osoby, které často aneb každý den chodívají k svatému přijímání, ale není to nutné. Svátý Alfons uvádí z Monsig. Milanta, že první křesťané zpovídali se toliko z hříchů smrtelných; až do osmého století trval tento zvyk. Pro nedokonalosti a všední hříchy měli pohotově Otčenáš; se srdcem zkroušeným odříkávali prosbu: »Odpusť nám naše viny«, a šli k svatému přijímání. Pozoruhodna jsou slova svatého Augustina, jež čteme (v breviáři) v úterý po Božím Těle: »Přistupujte k oltáři ve stavu milosti. Aby vám odpuštěny byly hříchy, do nichž upadáte každého dne, nejsou-li hříchy smrtelné, modlete se před svatým přijímáním: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.« Odpustíte-li vy, i vám bude odpuštěno; přistupte k svatému přijímání; vám jest nejsvětější Svátost chlebem a nikoliv jedem.« Ejhle svátý Augustin nejen nezavazuje, ale ani nenapomíná křesťanů ke zpovědi před svatým přijímáním, mají-li toliko všední hříchy; vybízí je toliko, aby se modlili Otčenáš. Nenaždejš žádného svatého Otce, jenž by žádal před svatým přijímáním zpověď všedních hříchův. Je tudíž oprávněna domněnka, že křesťané žijící ve stavu milosti nechodili ke zpovědi co týden, ba ani co měsíc.

Upozorňujeme též na to, že nemůže nyní býti nutna příprava k svatému přijímání, která dříve za potřebnou nebyla považována. Co dříve dostačovalo k dobrému svatému přijímání, postačí bezpochyby i teď, leč by církev vydala v tom ohledu zvláštní zákon. Ale zákon takový nebyl vydán,*) následuje tudíž, že křesťan má-li dovolení zpovědníkovu, může jíti k svatému přijímání dle příkladu dávných křesťanů bez zpovědi, jestli jenom neupadl do hříchu smrtelného.

Pravíme tudíž, má-li křesťan příležitost zpovídati se každého týdne, nevynechá zpovědi, protože je to obyčej velmi prospěšný a nejlepší příprava k častému svatému přijímání, ale bylo by velikou chybou, upustiti od častého a každodenního svatého přijímání, kdyby někdo neměl příležitosti zpovídati se každého týdne. Osvícený zpovědník nebude počítati, zdali od poslední zpovědi uplynulo sedm, deset aneb čtrnáct dní, ale bude dbáti způsobu života, jaký vede kajcník, a prospěchu, jenž mu plyne ze svatého přijímání, a pak mu dovolí i každodenní svaté přijímání, třeba by sedm i čtrnáct dní bylo od poslední zpovědi uplynulo. Kajcník bez bázně použije toho dovolení, ano bude oň žádati, aby nebyl pozbaven dobra nekonečného, svatého přijímání.

Toto upozornění jest velmi důležité pro místa, kde jest zpovědníků málo, aby i tam lidé chodili často k svatému přijímání. Tam třeba, aby zpovědníci uznali, že jest pouhým předsudkem, žádati zpověď každý týden pro svaté přijímání i každodenní, jako přípravu nezbytnou; i mají kajcníky poučiti, že toho potřeba není, a mají je povzbuzovati, aby po sedm i čtrnáct dní chodili k svatému přijímání, pokud se v té době nedopustili značnějšího hříchu, jenž by jim bránil jíti ke stolu Páně.

Jest zřejmo, že v místech, kde zpovědníků jest málo, není jiného prostředku, aby lidé chodili často, třeba každý den k svatému přijímání, než odstraniti tento předsudek. S druhé strany mělo by tak veliké dobro, jakým jest časté i každodenní svaté přijímání

*) Spisovatel psal roku 1867. Nyní by uvedl dekret kongregace koncilu ze dne 20. prosince 1905. (Poznámka vydavatelů.)

obětováno, to jest zabráněno býti ohledem na počet dnů, který žádnou vrchností nebyl stanoven? Ódvě-
títe mi, že časté přijetí svátosti pokání není obtížno a
máte tisíce důvodů; ale chcete-li toliko s této strany
o věci uvažovati, proč nebyla předepsána svátostní
zpověď dvakrát, třikrát, čtyřikrát aneb častěji za
týden? Svatý Leonard a Porto Maurizio zpovídali se
každý den, svatá Brigita třikrát za den, protože měli
příležitost k tomu; ale dejme tomu, že by nebyli měli
příležitosti, tak často se zpovídali, byl by svatý Leo-
nard dobře učinil, kdyby nebyl sloužil mše svaté, a sv.
Brigita, kdyby nebyla chodila k svatému přijímání?
Promíneme-li na takových místech zbožným osobám
zpověď každého týdne, dosáhneme dobra většího nežli
jest sama zpověď týdně, to jest většího počtu svatého
přijímání, jež v duši vleje více milosti, nežli svatá
zpověď.

Namítne snad někdo, že křesťané půjdou též ke
stolu Páně s menší čistotou svědomí, a tedy méně
dobře připravení, budou-li se řidčeji zpovídati. Odpo-
vídám, že tato čistota svědomí, kterou by si zjednali
častou zpovědí svátostnou, může býti zjednána, vzbudí-li
lítost a lásku k Bohu, které mohou k tomu účelu
často konati, jak učí výslovně svatý Alfons řka: »Ne-
má-li někdo příležitosti ke zpovědi, cítí-li se vinným
nějakého všedního hříchu, nemusí dle slov svatého
Františka Saleského upustiti od svatého přijímání;
můžeť dosíci jejich odpuštění vzbuzením lítosti aneb
lásky. Téhož by dosáhli, kdyby za tímto účelem se
pomodlili Otčenáš, jak činívali starodávni křesťané,
aneb jinými svátostinami. Ostatně bylo již řečeno, že
svaté přijímání shlazuje hříchy všední: tím již způso-
buje onu vyšší čistotu, jaké si žádáme. Jestli však kře-
stian vynechá svaté přijímání, poněvadž nemůže se zpo-
vídati každého týdne, nenabude tím nijak žádané, větší
čistoty svědomí, ani opominutou zpověď, ani zane-
dbaným svatým přijímáním.« Vhodně dí Monsignor di
Segar: »Dobře si pamatujte: Nikoliv svatá zpověď, ale
svaté přijímání, ono svaté přijímání, jehož vy se bojíte,
bylo ustanoveno, aby shlazovalo vaše každodenní křeh-
kosti.« Jistě zpověď, třebas shlazuje též všední hříchy,

byla hlavně ustanovena, aby shlazovala hříchy smrtelné. — Když toto vše uvážíte, nebudete dojista pochybovati o tom, jak prospěje vám, když půjdete často k hodům božské lásky. Počet svatých přijímání bude u vás co možná největší, tak že, pokud vám v roce bude lze přijímati tělo Páně, ani jednou toho nezanedbáte; pravím; Ani jednou! neb tato manna nebeská, tento chléb andělský, toto ovoce stromu života neuškodí dítkám Božím, nýbrž jim prospěje, jak viděli jsme na svatém Tomáši. Přicházejte tedy k hodům božské lásky, přicházejte každý den, můžete-li! Jste-li skrze milost posvěcující dítkami Božími, svaté přijímání vám neuškodí, ale vždy prospěje. Připomeňte si, jak jsem již řekl se svatou Terezií, že v hodech božské lásky požíváte jádro útrob Božích.

HLAVA V.

O horlivosti potřebné k rozšiřování častého svatého přijímání.

§ 1. V častém svatém přijímání jest všecko dobré, jež člověk vykonati může ke cti a chvále Boží.

V církvi jest mnoho dobrého, jež třeba šířiti ku cti a chvále boží: Umrtvování, rozjímání, služby Boží, život řeholní, skutky milosrdenství duchovní i tělesné; a všecko to zasluhuje, aby bylo zvelebováno s velikou horlivostí, protože ze všeho vzejde čest a chvála Boží. Jako v nejsvětější Svátosti jest vše dobré, čím Bůh člověku osvědčuje svou lásku, tak myslím, jest v častém přijímání nejsvětější Svátosti všecko dobré, jež člověk může vykonati ke cti a chvále Boží, a to dvojím způsobem: Předně vzdáváme přímo Pánu Bohu nejvyšší čest a za druhé uctíváme jej nepřímou skrze účinky svatého přijímání.

§ 2. Čest a sláva, jakou má Bůh přímo ze svatého přijímání.

Nebudu se zde šířiti o cti a slávě Boží, jež pochází Bohu přímo ze svatého přijímání; jestiž zjevno, že jest dílem nejsvětějším, jež člověk vykonati může. Ani růženec, ani brevír, ani rozjímání, ani návštěva nejsvětější Svátosti, ani sliby řeholní, ani almužna, ani modlitba za obrácení hříšníků, ani všechny ostatní skutky křesťanské zbožnosti a lásky nerovnají se svátostnému přijímání; neboť v něm člověk nepřijímá

toliko dar Boží, nýbrž přímo Boha samého a v něm nalézá podstatně všechno, co v nebi dobrého a krásného. Skutečně nemůže býti v nebi podstatně dobra, jež by nebylo obsaženo v nejsvětější Svátosti. Podstatně záleží nebe v tom, že mají Boha; a ve svatém přijímání není nic menšího. Snaž se, seč jsi, bys vykonal v životě svém něco, co by bylo světější, nežli jest svaté přijímání; myslím, že nenalezneš, co by bylo světější. Mezi všemi svatými věcmi předčí svatostí svaté přijímání. Z toho následuje, že svatým přijímáním Bůh se oslavuje, a to způsobem nekonečně velikým, když se koná při oběti mše svaté, jejíž nutnou jest částkou.

§ 3. Jak Bůh nepřímo uctívá se svatým přijímáním. Předně čistotou svědomí, v jaké časté svaté přijímání zachovává duše.

Raději se zdržím při cti a slávě, která Bohu vzejde ze svatého přijímání nepřímo, to jest z účinků častého svatého přijímání; protože tuto čest nelze tak snadno postřehnouti, nepozorujeme-li jí pečlivě. Nyní bych řekl, že kolik cti a slávy Bohu se dostává ze všech jiných skutků křesťanské zbožnosti a lásky, tolik se mu dostává častým, a ještě více každodenním sv. přijímáním. Třeba viděti křesťana, jenž často, snad každý den chodívá ke stolu Páně; ovšem s dobrou přípravou, jakou nalézáme u těch, kteří nejsou opravdu zbožní.

Kdo často chodí k svatému přijímání, chodí též často k svaté zpovědi; v ní nabývá rozmnožení milosti a zvláštní síly, aby neupadl do hříchu a napravil své všední chyby. Totéž dostává ještě u větší hojnosti ve svatém přijímání. Upozornujeme zvláště na ostražitost, s jakou křesťan varuje se nejen těžkých hříchů, které by překážely dalšímu svatému přijímání, ale i všedních, úplně vědomých chyb. Zkušenost učí, že zbožné duše, které od svého duchovního mají dovolení choditi k svatému přijímání každý den, aneb alespoň několikrát za týden, když upadly do hříchů všedních, úplně dobrovolných, nemají odvahy jíti k svatému při-

jímání bez nové zpovědi; a třebas vědí, že svaté přijímání ve stavu hříchů všedních jest dobrým svatým přijímáním, sotva se k tomu odhodlají. Aby klidně mohly jíti k svatému přijímání, snaží se všemožně, aby se nedopustily dobrovolně hříchu ani všedního. Toto není toliko domněnka, ale pravda, jak vědí zkušení vůdcové duchovní.

Tímto prostředkem mladí lidé, zvláště dívky, u nichž se zbožnost lépe rozvíjí a pěstuje, varují se tak pečlivě hříchu, že dosahují podivuhodné čistoty, která jest daleko nad jejich lehkou, nerozvážnou a nestálou povahu. Jak často tímto prostředkem častého svatého přijímání dosahuje zpovědník, že dívky, zvláště dívky, brzy po prvním sv. přijímání dospívají k vzácné čistotě. Někdy projevují žádost, by směly k sv. přijímání i několikrát za týden; připouštím, že snad tak činí, aby se jiným vyrovnaly. Jejich zpovědník, jenž má k duchovnímu prospěchu použití každé dobré snahy, třebas by byla provázena nějakým nedostatkem, schválí jejich zbožnou touhu a ochotně jim vyhoví s podmínkou, že se vynasnaží, aby dobrovolně neupadly do chyb, z nichž se zpovídaly; řekneť jim: dovolím vám, abyste tolikrát šly k svatému přijímání, jestliže v tyto dni všech hříchů varovati se budete. Ony slíbí, toužíce po sv. přijímání, a se vší bdělostí se přičiní slibu dostáti, a dokáží tolik, kolik bychom od jejich nestálé povahy ani neočekávali. Tak jednal jistý zpovědník s osobami každého věku, které toužily po častém svatém přijímání. Říkávalť jim: Přejete si často chodit k svatému přijímání? Varujte se hříchů zcela vědomých a chodte k svatému přijímání každý den, pokud se vám podaří varovati se hříchů dobrovolných. Upřímná touha choditi co nejčastěji k svatému přijímání byla účinnou pohnutkou, že si dali pozor, aby celé týdny neupadli dobrovolně do chyb, jichž se každý den dopouštěli několikrát; setrvávajíce takto v dobrém, nabyli oné čistoty svědomí, které by jinak nebyli dosáhli.

Tímto nemá býti řečeno, že časté a každodenní svaté přijímání má se povolovati toliko osobám, které se varují všech dobrovolných hříchů všedních; neboť to by znamenalo převrátit vše, co jsme dosud řekli.

Časté a každodenní svaté přijímání může se dovoliti i takovým duším, které upadají do všedních hříchův, jak to dovolovali svatí Otcové, a jak to dokazují jasné důvody bohoslovné. Ale to nevadí, aby zpovědník nepoužil způsobu uvedeného, když předvídá, že tím jistým duším dopomůže k větší čistotě svědomí. Kdyby tento zvyk — časté a každodenní svaté přijímání dovolovati jenom osobám, které s rozvahou se nedopouštějí hříchu všedního — se zachovával u všech bez rozdílu, byla by to přílišná, pokárání hodná přísnost; zachová-li se však jenom u těch, u nichž lze předvídati, že takto dojdou větší čistoty svědomí, jest chvála hodným a křesťanskou opatrností řízeným jednáním.

Ale vraťme se k našemu předmětu; jest pravdou nejen theoretickou, ale i praktickou, že osoby takové zvláštní silou nejsvětější Svátosti a větší pozorností, jakou se chrání před pádem, nabývají z častého, a tím více z každodenního svatého přijímání zvláštní čistoty svědomí, jaké nelze dosíci jiným prostředkem.

§ 4. Důležitost čistoty svědomí, abychom se zdokonalili ve všelike ctnosti.

Tato čistota svědomí jest pak základem života duchovního, podstatnou podmínkou, abychom došli dokonalosti. V jak šťastném stavu jest duše, když se vždy cítí nejen čistou před očima Božíma od hříchu smrtelného, pročez dcerou a nevěstou Boží jest, ale též prostá všech dobrovolných hříchů všedních stojí u přítomnosti Boží. Tento stav jest závidění hoden. Hojnost milostí Božích se jí dostává; neboť Bůh ji chce nejen čistou viděti, ale chce ji viděti bohatou, jak se sluší jeho dceři a nevěstě.

Tohoto bohatství se jí dostane zvláště ze zdroje častého svatého přijímání. Roste-li stále milost, roste též bohatství neocenitelné, o němž jsme již s dostatek mluvili; roste-li milost, přibývá v stejné míře lásky božské, a čím větší láska božská, tím více přibývá všech ctností, jichž lesk a zásluha se zvyšuje láskou a milostí. Chápete, kolik bohatství na ctnostech a zásluhách duše nahromadí, děje-li se tak denně? Myslíte,

že nabudete téhož duchovním čtením, rozjímáním, růženci, hodinkami, posty, almužnami, dobrými radami a napomináním. Chápeme-li účinek svatých svátostí a zvláště nejsvětější Svátosti, nikdy domnívati se toho nebudeme.

Ale nemyslete, že snižují cenu a zásluhu těchto skutků zbožnosti a lásky; zajisté nesnižují ani tohoto, ani onoho, a uznávám veliký význam obojího se všemi učiteli duchovními; tím méně vám vnukám nedbalost aneb lhostejnost k pobožnostem a zbožným skutkům uvedeným; naopak vám ukazují, jak častým a každodenním svatým přijímáním vzroste ve vás, aniž byste toho pozorovali, úcta a láska k těmto pobožnostem, a vykonáte je lépe, nežli jste je jindy konali.

§ 5. Všecky skutky křesťanské zbožnosti a lásky vykonávají lépe osoby, které chodívají často ke stolu Páně.

Třeba předeslati, že uvedené pobožnosti a zbožné skutky se nekonají stejně ode všech. Duchovní vůdcové vidí, v jaké míře a jak často jednotlivým osobám jsou potřebné aneb vhodné. Opatrnost vůdce duchovního stanoví meze duchovního čtení, rozjímání, ústní modlitby, umrtvení a skutků lásky, a přizpůsobí je silám jednotlivcovým. Neúf pochybnosti, že tyto skutky zbožnosti a lásky vám stanovené nikdy lépe nevykonáte, než když často, aneb každý den půjdete k svatému přijímání.

Vskutku, když svaté přijímání více než jiné prostředky napomáhá v duši vzrůstu lásky k Bohu, a odtud více než jiné prostředky chrání, podporuje a zdokonaluje všecky ctnosti v duši, následuje z toho, že ti, kteří přistupují často ke stolu Páně, pocítí větší horlivost ve věcech svatých, a konajíce dobré, od vrozené lenosti méně překážek doznají. Mním proto, že kdo chce podporovati zbožná čtení, rozjímání, ústní modlitby, umrtvení, skutky milosrdenství duchovního i tělesného, vše to učiní, když podporuje časté a každodenní svaté přijímání. Zdá se mi, že to jest pro-

středek nad všechny jednotlivé prostředky, kterých lze užiti, aby podporovala se jmenovaná dobra duchovní.

Lidé vždy usilovali objeviti lék, jenž by léčil všechny choroby a člověka zachoval při dokonalém zdraví, ale snahy tyto byly marny. Nemoci jsou tak rozmanité, a příčiny jejich tak různé, potřeby těla lidského jsou tak četné a rozličné, že jeden lék nedocílí těchto dvou výsledků, má-li člověk požívat dokonalého zdraví. Co se hledá marně pro tělo, to se nám samo nabízí pro duši: lék všeobecný, jenž léčí všechny neduhy i zachovává dokonalé zdraví, a tím jest právě časté a každodenní svaté přijímání.

Je-li tomu skutečně tak, vizte s jakou horlivostí se má podporovat časté přistupování k hodům božské lásky. Ejhle, jediným prostředkem dosáhnete mnohých cílů, kterých byste jinak méně jistě mnohými prostředky s větší námahou a péčí dobývali.

§ 6. Kteří chodívají často k svatému přijímání, lépe se modlívali.

Pozornjte pak, zvláště ohledně modlitby, že duše přistupující často ke stolu Páně více než jiné jsou plny nadšení Ducha svatého, lépe než jiné jsou připraveny k modlitbě; modlí se, jak praví svatý Pavel, lkáními nevypravitelnými, jimiž Duch svatý jim dává se modliti. Čím lepší jest modlitba, tím jest účinnější; a ono lkání nemůže býti odmítnuto u trůnu božské dobroty, poněvadž jest spíše božskou než lidskou modlitbou, jelikož zvláštním božským účinkem modlitba lidská božskou se stává. Proto ony duše, které často přistupují ke stolu Páně, obdrží snadněji milosti pro sebe, pro jiné, pro celou církev, mnoho nových dober pro vlastní osobu, pro bližní i pro všecken lid křesťanský.

§ 7. Časté svaté přijímání působí až neobyčejnou lásku k dokonalé čistotě.

Mezi dobrými věcmi, které působí časté svaté přijímání, jest něco zvláštního, o čemž třeba důkladně

promluvití, jinak by to zůstalo nepovšimnuto; jest to láska k dokonalé čistotě. Zdá se, že tu kouzlo nějaké působí. Každý ví, jak cizí jest dokonalá čistota synům a dcerám Adamovým; každý ví, jakého ustavičného boje třeba proti nejmocnější a těžce zkrotitelné náruživosti. Nelze naleznouti pravé lásky k této ctnosti u osob nemajících víry; nanejvýš mají úctu před ní pro hrdinnost, jakou v ní spatřují, ač věří-li v možnost její. Vůbec jsou i sami křesťané plni předsudků a bojují s větší neb menší zlobou proti ní. Nemožou-li jí zavrhnouti bez zapření víry a celého podání církve schváleného na sněmu tridentském, kde (Sess. 24. cl 10.) čteme: »Kdo by řekl, že stav manželský zasluhuje přednost před stavem panenství aneb bezženství, a že není lépe a blaženěji zůstatí v stavu panenském a v bezženství, nežli ve stavu manželském se spojití, budiž vyloučen;« přece tisícerym způsobem bojují proti ní a zavrhují ty, kteří se k ní hlásí; při nejmenším považují za podivínství, oddati se dokonalé čistotě. Rodiče sami, někdy i takoví, kteří za zbožné se považují, překáží, zvláště dcerám, aby poznaly, jak svatý a šťastný stav jest panenství; pečují, aby nikdo o tom nemluvil, a překáží, aby se jim do rukou nedostaly knihy, které pochvalně o tom jednají. Nápadno jest, že tento zvyk trvá od starodávna, že se stále opakují příklady matek, které zakazovaly dcerám poslouchati svatého Ambrože, a synům, poslouchati svatého Bernarda, z obavy, že by si oblíbili ctnost, které se matky odřekly, o níž by si přály, aby i děti jejich se jí odřekly. Tak není pochybnosti, že dokonalá čistota jest ctností, jaká snahám lidským jest cizí a v životě nejvíce bývá napadána od světa.

Vizme nyní, jakým kouzlem jest časté svaté přijímání. Předně třeba podotknouti, že svaté přijímání jediné umožňuje tuto ctnost, že jenom u pravých křesťanů ji nalézáme. Někdo se divil, že mezi protestanty nezkvétá, že mezi nimi není ani jedné družiny panenské, kdežto v církvi katolické jich jest bez počtu. »Nedivte se tomu,« zněla odpověď, »protestanté nemají svatého přijímání.« To byla velmi rozumná odpověď, protože skutečnost potvrzuje, že jenom mezi

těmi osobami, které chodívají ke stolu Páně, zdárně se pěstuje dokonalá čistota.

Mluví-li se o častém a každodenním svatém přijímání, spatříme v něm nápadnou sílu, která působí na způsob kouzla. Oni lidé, kteří mají vrozený odpor proti čistotě dokonalé, kteří mají tak mocné náklonnosti protivné, zvláště v žáru mladého věku, kteří málo aneb nic nejsou poučeni o ceně této ctnosti, kteří slyší o ni toliko posměch, ať začnou často, ano každý den choditi k svatému přijímání, a aniž by to pozorovali, změni se jejich náklonnosti a přání. Stav panenský a panický zdá se jim přiměřeným a přirozeným; stav jinaký považují za cizí a daleký. To nastane, třeba se jim dostane obtíží a pokušení, které Bůh dopouští, aby se cvičili ve ctnosti. Jejich úmysl jest pevný; snaží se stůj co stůj hříchu se varovati, a ctnost milují tak — ač jim to starosti a boje působí, že chtějí čistotu zachovati buď jak buď; ale z obavy, aby někdy nezměnili úmyslu, zavazují se slibem, a to, lze-li slibem ustavičným. Mnohdy osoby tyto nejsou spokojeny a neustávají naléhati na vůdce duchovního, až jim dovolí složiti slib ustavičné čistoty. Nanejvýš podivno jest, že ve svém úmyslu jsou tak pevní, že odmítají každou nabídku sebe prospěšnější i lákavější; třebas jsou nejnížších stavů, neláká jich ani ruka knížece. Jsou též ochotny podstoupiti tuhé a dlouhé boje s rodiči a příbuznými, kteří se hněvají, aby přemohli jejich stálost; nepohnou jimi všecky řeči, předsudky a úštipky světa, ani neschvalování těch, kteří svým úřadem měli by je v svatém předsevzetí povzbuzovati.

Tohoto výsledku se nedocílí žádným jiným prostředkem. A skutečně, třebas by obcovaly mnohým mším svatým, modlily se mnoho růženců, konaly devítidenní pobožnosti, chudé podporovaly, nemocné ošetřovaly, modlily se za živé i za mrtvé, nenastane ona změna, která jest jakousi změnou přirozenosti. Stanou se jistě osobami dobrými, zbožnými a bohabojnými; budou ochotny zůstatí v stavu panenském aneb panickém, i naskytne-li se jim výhodná příležitost k sňatku; ale nenaleznete, že by byli náruživými milovníky dokonalé čistoty, nechodí-li často k svatému přijímání.

Jen časté svaté přijímání jest takovým kouzlem; není jiného prostředku, aby se toho docílilo. Jako pudem nějakým pozorují to rodiče, zvláště matky světsky smýšlející, které chtějí dcery své provdati, a proto jim zabráňují v častém svatém přijímání. Takové matky, nejsou-li bohaprázdny, dovolují svým dcerám, aby chodily na mši svatou, konaly devítidenní pobožnosti, navštěvovaly svatyně atd., ale nestrpí, aby často chodily ke stolu Páně; neboť kdyby jim dovolily časté svaté přijímání, neměly by, jak říkají, potěšení provdati je. Předvídají asi, že by pomýšlení na sňatek zmizelo ze srdcí jejich dcer, kdyby dcery po nějakou dobu často aneb každý den požívaly plod života Panny Marie; že by následovaly Panny Marie pod praporem panenství, který ona vysoko třímá; že by nepochybovaly, že Pán Ježíš, jenž je svým tělem živí, musí býti jejich jediným snoubencem.

Toto šťastné kouzlo znám z dlouhé a nezvratné zkušenosti. Vždy jsem pozoroval, že u zbožných dívek, které každý den aneb aspoň několikrát za týden chodívají k svatému přijímání, netřeba mnoho, aby se rozhodly k zachování dokonalé čistoty. Totéž platí o zbožných vdovách, třebas by ovdověly v květu mládí; chodí-li často k svatému přijímání, bude jim nejpříjemnějším stavem nevstupovat do nového manželství. Není tomu dávno, co jsem byl zpovědníkem mladíka, jenž od útlého mládí měl úmysl oženiti se; poznal jsem čistotu jeho svědomí, a když často se zpovídal, nařídil jsem mu, aby možno-li, každý den chodíval k svatému přijímání. Více nebylo třeba; po několika měsících mi projevil, že již nechová onoho úmyslu.

Z toho lze souditi, že podporuje dobro neocenitelné, kdo podporuje časté a každodenní svaté přijímání, jež svatá Maria Magdalena de Pazzi u vytržení nazvala rájem na zemi, který nám Panna Maria zůstavila, byvši vzata do nebe. Řeklať světice: »Ráj na zemi; jako v nebi jsou obsaženy všechny dokonalosti, milosti a cnosti, taktéž v stavu panenském jest obsažena všechna dokonalost ctnosti, jakou na zemi lze míti; ne jakoby panenství bylo dokonalostí všech ctností, ale proto,

že jest nejvhodnějším prostředkem, abychom dokonalosti nabyli.« (Vytržení dne 14. srpna 1593.)

Z těchto slov vnuknutých božskou moudrostí lze poznati, že kdo podporuje dokonalou čistotu, zdokonaluje všechny ctnosti, protože na zemi není prostředku vhodnějšího, abychom je nabyli dokonalé, nežli čistota dokonalá. Vidíme vskutku, že svatí, všeobecně mluveno, jsou ovocem panenství aneb panictví. Dějiny dokazují, že krom mučedníků všichni ostatní, jimž se dostalo cti oltářů, zemřeli většinou ve stavu panenském aneb vdovském. Lze tudíž říci: Chcete-li se státí svatými, žijte v dokonalé čistotě. I s této strany pozorujeme, že podporovati časté a každodenní svaté přijímání je totéž, jako podporovati dokonalost všech ctností křesťanských, a tím podporovati v církvi rozmnožení svatých

§ 8. Podporujeme dokonalou čistotu, podporujeme nejvyšší zájmy církve.

Na tom není dosti. Podporovati dokonalou čistotu jest podporovati zájmy církve a pečovati o velmi důležitou potřebu. Církev potřebuje kněží velice, bez nich nemohla by trvati; a potřebuje jich velmi mnoho, aby vyhověla všem potřebám lidu křesťanského. Všichni tito kněží mají zachovávatí čistotu dokonalou, bez níž by zničeno bylo kněžství katolické. Je-li mnoho těch, kteří mocí častého a každodenního svatého přijímání si volí stav dokonalé čistoty, naleznou se mezi nimi četná povolání k stavu duchovnímu, a církev bude kněžími lépe opatřena. Tato potřeba se zvláště pozoruje za našich dnů, kdy nepřízní doby povolání k stavu kněžskému jsou řidší, a církvi se nedostává kněží potřebných k obrácení nevěřících, kteří při snadnosti dopravy snáze by mohli býti osvětleni světlem evangelia.

Církev potřebuje dále pomocníků kněží v díle výchovy lidu křesťanského a obrácení nevěřících. Potřebuje k tomu účelu řeholí a družin obou pohlaví, v nichž se zachovávají rady evangelické a prostředky nejúčinnějšími se snaží po křesťanské dokonalosti. Potřebuje osob, které sice ve světě žijí, ale mají horlivost pro

čest, slávu Boží a pro spásu duší. Takových osob potřebuje tím více v oněch místech, kde řehole jsou vypuzeny. K tomu účelu třeba osob jak jednoho tak druhého pohlaví, které zachovávají dokonalou čistotu. To jest nesporné ohledně řeholí i ohledně osob žijících ve světě, které chtějí horliti pro čest, slávu Boží a pro spásu duší; mezi těmi, kteří mají rodinu, všeobecně řečeno, jsou mnohé překážky pro starosti a péče domáčí; mluvím všeobecně; nelze popírat, že toto všeobecné pravidlo má výjimky mezi manžely, kteří se povznesli nad všední úroveň, a závodíce se svobodnými, podporují blaho duševní; ale těchto, kteří se povznášejí nad tuto úroveň, jest málo a pořádku, tak že církve v ně velikých nadějí klásti nemůže.

V tom ohledu nemohu pomlčeti o mnohém dobru, jež v mnohých částech Itálie konají sestry Uršulinky, nyní zvané Dcerami neposkvrněné Panny Marie. Jsou to panny i vdovy, které dokonalou čistotu si umínily, třebaš jí neslíbily; snaží se též po dokonalosti křesťanské, pečují o spásu duší, zvláště u dívek od rodičů zanedbaných. Jejich přičiněním chodívají dívky často k svatým svátostem, na křesťanská cvičení, a plní jiné povinnosti náboženské, jimi jsou uvedeny na cestu ctnosti, a tak upevněny v svaté bázni Boží, že si někdy počínají jako hrdinky, žijíce zbožně i v rodinách bezbožných, kde nevěra a neřesti zavládly. Byly by tyto Dcery neposkvrněné Panny Marie tolik dokázaly, kdyby nebyly měly aspoň úmysl dokonalé čistoty? Jistě ne! Bylo by pravdě podobným, že by zachovaly svůj úmysl aneb i slib čistoty, jež učinily s dovolením vůdce duchovního, žijíce ve světě svědném a pohoršení plném, kdyby neměly opory v častém svatém přijímání? Znáám jich veliký počet; nepřikazuje jim řehole, ale zvyk chodívati každý den k svatému přijímání. Nebojím se, že nesetrvají, pokud zachovávají budou tento zvyk. Máme i »Syny neposkvrněné Panny Marie«, *) ale nejsou ještě rozšířeni.

*) Spisovatel míní zbožnou družinu, která r. 1866 byla původem domu Synů Panny Marie v Janově a později i Družiny Synů neposkvrněné Panny Marie.

Avšak doufáme, že požehnání jsouce Matkou, porostou a prospívati budou; v častém svatém přijímání jest záruka jejich úspěchu.

Zdá se mi, že jsem dosti důvodů uvedl, že třeba s největší horlivostí podporovati časté svaté přijímání. Zdá se mi býti nejúčinnějším prostředkem, aby povzbuzena byla horlivost spravedlivých a aby i hříšníci obráceni byli; časté svaté přijímání nutně svaté plodí, a svatí pak spravedlivé rozněcují k horlivosti a hříšníkům pomáhají k obrácení.

Kdyby všichni sluhové Boží, uvažující zvyk dávné církve a učení všech svatých Otců, sněmu tridentského, katechismu římského a dekretu Innocence XI., roznítili se živou horlivostí a podporovali časté a každodenní svaté přijímání, kdyby všichni to pochopili a ve skutek uvedli slovo evangelia »přinut vejíti«, pozývající věřící pilně a všemi důvody lásky k hodům božské lásky, a kdyby i zbožní věřící, odloživše všechny předsudky a neoprávněné obavy, vyhověli této horlivosti a přišli by s hladem po tomto chlebě s nebe sestupujícím, jenž se podává v hodech božské lásky, kdo by pochyboval, že to postačí, aby svět stal se o mnoho lepší?

§ 9. Provolání ke kněžím.

Bratři kněží, my připravujeme hody božské lásky; našim rukám svěřen jest chléb, jenž s nebe sestoupil. Jest naším úřadem a naší povinností volati pozvané, všechny věřící; ale nejen je volati, ale činiti jim sladké násilí, aby přece hodů se zúčastnili. Tyto hody nejsou obmezeny na nějaký čas aneb na zvláštní svátek; jsou připraveny na každý den. Pro sebe chceme, aby byly připraveny, neb každý den přistupujeme k oltáři, kde mocí všemohoucích slov, jež vyslovujeme, sestupuje pravý chléb s nebe, náš Pán Ježíš Kristus, živý a pravdivý, skutečně přítomný. Jsme přesvědčeni, že božské hody nejsou každý den toliko pro nás; snažme se tedy, aby byly každodenní i pro lid křesťanský; činíce to, pečujeme o to, aby přání sněmu tridentského

nezůstalo marným přáním. Za tím účelem nebudme s věřícími přísnější než Ježíš Kristus, jenž od hodů zapudil jediné toho, jemuž se nedostávalo roucha svatebního; nebudme přísnější nežli svatí Otcové, kteří bez pochyby byli prvními duchovními učiteli křesťanství; nebudme přísnější k jiným, nežli k sobě, žádající od lidí světských větší přípravy aneb svatosti života pro svaté přijímání nežli od sebe pro sloužení mše svaté. Zdá-li se nám někdy, že bychom neměli dovoliti každodenní svaté přijímání některé osobě, která žije v milosti Boží, poněvadž máme za to, že by jí prospělo zdržeti se svatého přijímání, tu dříve nežli zákaz vydáme, uvažme dobře před Bohem a vizme, zdali nás k tomu nesvádí předsudek, jenž neobstojí ve světle zdravého bohosloví, a před zvykem a učením církevním; vizme, zdali nás nesvádí k tomu zbytečná přísnost, jež někdy pochází snad ze skryté lenosti, jež nám zneprzyjemňuje námahy a péče, když vedeme tyto duše. Jisto jest, že čím méně přísným jest někdo pro sebe, tím více přísným jest pro jiné; o kteréžto věci bychom vážně přemýšleti měli.

Kněží bratří, hlásejme stále veliké milosti častého svatého přijímání, povzbuzujme k němu lid křesťanský. Přijímejme ty, kteří mají touhu, a dodávejme jim zmužilosti. Neobávejme se, že časté svaté přijímání sevšeobecní, když bychom je seč jsme podporovali. Ba právě jest jisto, že svět je tak zlý, že nedopustí příliš častému svatému přijímání. Odvěťte, že nyní prozrazují nevhodné a neopatrné, že nelze upřílišiti počet svatých přijímání v lidu křesťanském, a máte pro to tisícové důvody; počet svatých přijímání nebyl by přílišným, i kdyby všichni křesťané, pokud jsou dobře připraveni, chodili ke stolu Páně každý den. Ano, máte tisícové důvody; ale promiňte mi, že mi ona slova z péra vyloupila ve chvíli, kdy srdce mé zachváčeno bylo rozhorlením při myšlence, že jsou ve světě lidé, kteří se opravdu obávají, že se k svatému přijímání chodí příliš často.

§ 10. Provolání ke zbožným duším.

Nyní se obracím k vám, duše zbožné, které máte milost, že chodíte často, snad každodenně k svatému přijímání: vy máte býti apoštoly častého a každodenního svatého přijímání; vám přísluší tento úřad, tento apoštolát, abyste pozývaly duši, kolik můžete, by chodily často k svatému přijímání. Vy, které tak často chodíte ke stolu Páně, máte od Boha milost neocenitelnou; vy jste, budiž mi dovoleno říci, Benjaminové Božími; neboť nelze pochybovati o tom, že vám Bůh prokazuje obzvláštní lásku. Svaté přijímání, jež vám Bůh dovoluje, i kdyby to jen jednou za rok bylo, jest důkazem lásky nepochopitelné, protože Bůh tím skýtá vám dar ceny nesmírné, obsahující jej samého. Uvažte nyní, jaký důkaz lásky dává Bůh duši, které se každého dne za pokrm podává. Vy jste opravdu Benjaminové Božími! Takové blahosklonnosti a lásce zároveň, jakou Bůh má k vám, diví se i andělé; a když tuto blahosklonnost a lásku poznáte ve světle věčnosti, po celou věčnost její velikosti se nenadíváte. V tom ohledu nepřestanu volati: Bůh jedná jako Bůh! Kéž by všichni tvorové nebes i země hlásali tuto podivuhodnou a prostou pravdu: Bůh jedná jako Bůh. Svaté přijímání, jehož Bůh lidem popřává, zvláště časté a každodenní svaté přijímání, jest dílem Božím, svého druhu jediným. Nekonečný jedná nekonečně. Bůh jedná jako Bůh s vámi, duše přemilé. Z té příčiny máte též Bohu svou vděčnost ukázati za dar, za tak vznešený důkaz lásky. Jak můžete lépe osvědčiti svou vděčnost, než když se přičiníte, aby přibývalo duši, které se připravují k užívání oné milosti, které vy již užíváte? Dovedete si představit si slávu, kterou touto horlivou snahou Bohu zjednáváte i dobro, jež prokazujete duším od něho tolik milovaným?

Jestli jste sledovali tyto řádky, víte již nyní něco o slávě, kterou Bohu dává časté a každodenní svaté přijímání a jaká dobra poskytuje duším; ale jistě nic nevíte o tom, přirovnáte-li to k tomu, co o tom věděti budete v nebesích.

Snažte se, abyste povzbudili všechny duše k častému a každodennímu svatému přijímání, obzvláště duše nevinné, v nichž Pán Ježíš má zvláštní zálibu. Chlapce a děvčata, kteří nejsou ovládáni láskou k světu, povzbuzujte k častému svatému přijímání, a vedte je k zpovědníkům, kteří jim to snadno dovolí. Časté svaté přijímání činí z křesťanů jakéhokoliv stavu světce, třebaš dříve bývali velikými hříšníky; tím spíše učiní nevinné svatými!

Abych vám k tomu dodal odvahy, poslyšte ještě několik slov a příkladů. V životě svaté Markéty Kortonské čteme, jak Pán jí jednou řekl, že velice odmění jejího zpovědníka za to, že jí časté svaté přijímání poradil. Podobně čteme v životě ctihodného Antonína Torresa, že sluha Boží zjevil se po smrti oslavený jisté osobě řka, že Bůh jeho slávu rozmnožil v nebesích, poněvadž dovoloval časté svaté přijímání těm, kteří se u něho zpovídali. Jindy řekl Pán ctihodné sestře Prudencianě Zanonové, řeholnici svaté Kláry v Bologni tato slova: »Půjdeš-li často k svatému přijímání, zapomenu všech tvých nevděčností.« Naproti tomu píše Ludvík Blossius, že Ježíš Kristus si jednou stěžoval svaté Gertrudě na ty, kteří jiným zrazují časté svaté přijímání, řka: »Jelikož jest mou rozkoší býti se syny lidskými, pro něž jsem k tomu účelu ustanovil nejsvětější Svátost oltářní, zbavují mne rozkoše této oni, kteří zdržují duše od svatého přijímání.« A P. Jan Avila praví: »Kterí tedy hanějí časté svaté přijímání, konají službu ďábelskou; nenávidí ďábel této svátosti, poněvadž duše v ní dostávají velikou horlivost, aby pokračovali v dokonalosti.«

Podporujte tedy duše zbožné se vši horlivostí časté a každodenní svaté přijímání; vykonáte tím službu andělů, kteří prodlévají u klanění před svatostánkem, a zvou přicházející křesťany k účasti v hodech nebeských. Vy rozmnožíte rozkoš Srdce Ježíšova, onu zvláštní rozkoš, jakou pocituje, když se spojuje s námi v nejsvětější Svátosti. V odměnu za vaši horlivost vám Pán odpustí hříchy a nevděčnosti, a pak za to dojdete zvláštní slávy v nebesích. Ano, vy, kteří často chodíte

**k hodům božské lásky na zemi, vy, kteří pečujete, aby
pozvaní v hojném počtu přicházeli, jistě budete povo-
láni k hodům božské lásky v nebesích, budete ozdo-
beni korunou zvláštní slávy, přiměřené vaší horlivosti.**

Závěrek.

Ó Ježíši, zakončuj svou práci v den tvého slavného Proměnění,*) prosím tě, abys nám kněžím a křesťanskému lidu lépe dal se poznati, nežli posud jsme tě znali. Jak jsi skryt v nejsvětější Svátosti! Způsoby svátostné kryjí tě tak, že jest skryt nejen lesk tvého božství, ale i přítomnost tvého nejsvětějšího člověčenství. Jak jsi utajen v nejsvětější Svátosti! Znajíce cenu víry, která nežádá důkazů, nesmíme žádati, abys obnovil zázrak na Táboře a ukázal se v nejsvětější Svátosti jen poněkud ve slávě, jakou požíváš sedě na pravici Boha Otce. Kdo by pak odvážil se tobě se přiblížiti? Padli bychom všichni na tváře k zemi, ohromeni tolikou slávou; nikdo by již neměl odvahy vejíti do večeřadla; všichni bychom zůstali venku, přestrašeni a zděšeni. Dej se tedy lépe poznati, ale vždy ve víře. V živé víře, která náspřesvědčuje více nežli důkazy, jež by nám podaly smysly, kdyby se před námi obnovil zázrak dnešního svátku. V živé víře dej nám rozuměti slovům, jež bylo slyšeti z jasného oblaku: »Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil.« Popřej nám kněžím dobře je chápati, abychom dovedli všem věřícím dobře je vysvětliti. My bychom neměli míti zalíbení v tobě? V tobě, v němž se Otci dobře zalíbilo? A přece je tomu tak (a to jest příčina všeho neštěstí), že pro nedostatek víry nemáme v tobě zalíbení; máme zálibu v blátě a čmoudu lidské bídy a marnosti! Nemajíce zalíbení v tobě, nesnažíme se dostatečně, aby i věřící v tobě zalíbení nalézali. Přistupujíce každý den k tvému oltáři, jednáme mnohdy z pouhého zvyku a

*) Dne 6. srpna 1867.

necháváme jiný zvyk, že totiž tvoji věřící zřídka chodívají k svatému přijímání. Ó Ježíši, přítomný v nej-světější Svátosti, oživ naši víru! Živou věrou hned se vznítí vroucí horlivost. Pak my, kteří každý den býváme připuštěni k hodům božské lásky, a připravujeme tyto hody z povinnosti svého úřadu, vroucněji pozveme tvé věřící i sladké násilí jim učiníme, aby často, ba každý den chodili k svatému přijímání.

OBSAH.

— — —

	Strana
Ctenáři	1
Věnování spisovatele svatým Božím	5

Hlava I. Hody.

§ 1. Podivné tajemství	6
§ 2. Tajemství víry	8
§ 3. Velké činy lásky	11
§ 4. Ježíš Kristus lidem	12

Hlava II. O dobrech, jež se skýtají v hodech božské lásky.

§ 1. První účinek svatého přijímání: milost posvěcující . . .	13
§ 2. Co milost posvěcující jest	14
§ 3. Milost posvěcující uděluje duši krásu nejvyšší	14
§ 4. Milost posvěcující udělu(e) duši bohatství nejvyšší . . .	14
§ 5. Milost posvěcující zabezpečuje spásu věčnou	15
§ 6. Milost posvěcující jest schopna vzrůstu	16
§ 7. Stupňům milosti a slávy odpovídá věčné zalíbení Boží ve svatých	16
§ 8. Svaté přijímání jest nejúčinnějším prostředkem, aby se rozmnožila milost posvěcující	17
§ 9. Svaté přijímání jest nejúčinnějším prostředkem, aby vzrůstala láska k Bohu	17
§ 10. Co láska k Bohu jest	18
§ 11. Jaká láska k Bohu jest potřebna, aby z duše odstraněny byly hříchy smrtelné	19
§ 12. Kam spěje nejdokonalejší láska k Bohu	20
§ 13. Nejdokonalejší láska k Bohu ovocem častého přijímání . .	21
§ 14. Druhý účinek svatého přijímání: statečnost pokušením odporovati	22
§ 15. Vzácnost toho účinku	22
§ 16. Strom života	23
§ 17. Ochrana před smrtí, jež pochází od zlého ducha	23
§ 18. Ochrana před smrtí, jež pochází od světa	24

§ 19.	Svaté přijímání chrání před smrtí, jež pochází od těla. Odnímá sílu a půvab tomu nepříteli	25
§ 20.	Zkušenost velmi potěšitelná	27
§ 21.	Povzbuzení Kornelia a Lapide	28
§ 22.	Zajištění života věčného	28
§ 23.	Třetí účinek svatého přijímání: shlazuje břicha všední	29
§ 24.	Vzácnost toho účinku; jak si ho váží duše zbožné	31
§ 25.	K veliké čistotě dopomáhá duším čas'e svaté přijímání	32
§ 26.	Čtvrtý účinek svatého přijímání: útěcha duchovní	33
§ 27.	Rozmanitost slastí duchovních	33
§ 28.	Vzácnost a žádoucnost takových slastí	34
§ 29.	Pramen slastí duchovních	35
§ 30.	Kterým duším uchystány jsou slasti duchovní	36
§ 31.	Duše nezakoušejí vždy těchto slastí	37
§ 32.	Proč Pán Bůh duším odnímá slasti duchovní?	38

Hlava III. Čeho třeba, abychom se zúčastnili hodů božské lásky.

§ 1.	Příprava potřebná jest milost posvěcující	41
§ 2.	Hříchy všední nejsou překážkami svatého přijímání	42
§ 3.	Příprava žádoucí	43
§ 4.	Taková příprava není však nutná	44
§ 5.	Stav milosti jest hodnou přípravou	45

Hlava IV. Časté svaté přijímání.

§ 1.	Jak často máme choditi k svatému přijímání	49
§ 2.	Otčenáš předpokládá každodenní svaté přijímání	49
§ 3.	Obyčej staré církve přeje každodennímu svatému přijímání	51
§ 4.	Učení církve přeje každodennímu svatému přijímání. Dokazujef to sněm tridentský, katechismus římský a dekret Innocence XI.	52
§ 5.	Výňatky ze spisů svatých Otců, kteří přeji každodennímu svatému přijímání	54
§ 6.	O svaťosti prvních křesťanů	56
§ 7.	O nedostatku úcty, jenž by se ukázal, kdyby věřící každý den chodili k svatému přijímání	57
§ 8.	Zdržovati se svatého přijímání nezdá se býti radno	61
§ 9.	Není dovoleno říci: »Každodenní svaté přijímání ani nechválím ani nehaním«	62
§ 10.	Jak rozuměli některým přísným výrokům některých dobrých učitelů života duchovního	63
§ 11.	Jak se má lid poučovati?	64
§ 12.	Upozornění pro kající	64
§ 13.	Může-li časté a každodenní svaté přijímání dovoleno býti křesťanům, kteří se nemohou zpovídati každých sedm dní?	66

Hlava V. O horlivosti potřebné k rozšiřování častého svatého přijímání.

§ 1.	V častém svatém přijímání jest všechno dobré, jež člověk vykonati může ku cti a chvále Boží	70
§ 2.	Čest a sláva, jakou má Bůh přímo ze svatého přijímání	70
§ 3.	Jak Bůh nepřímo uctívá se svatým přijímáním. Předně čistotou svědomí, v jaké časté svaté přijímání zachovává duše	71
§ 4.	Důležitost čistoty svědomí, abychom se zdokonalili ve všelike ctnosti	73
§ 5.	Všecky skutky křesťanské zbožnosti a lásky vykonávají lépe osoby, které chodívají často k stolu Páně	74
§ 6.	Kněží chodívají často k svatému přijímání, lépe se modlí	75
§ 7.	Časté svaté přijímání působí až čarovnou lásku k dokonalé čistotě	75
§ 8.	Podporující dokonalou čistotu podporujeme nejvyšší zájmy církve	79
§ 9.	Provolání ke kněžím	81
§ 10.	Provolání k zbožným duším	83
	Závěrek	86

Künzle Jan, **Ježíš Kristus**, náš Bůh a Vykupitel, přítomen jest v nejsvětější Svátosti oltářní, pojdte. klaňme se Jemu! Původ, účel, užitek a zařízení spolku „Ustavičného klanění“. 8° (24 str.) za 10 h, 100 výtisků 8 K.

z Liguori Alfons, **Ohnivě šípy a vroucí vzdechy**. Z vlašského originálu přeložil P. Fr. S. Blažek. 8° (103 str.) 80 h, váz. v plátně K 1:30.

Knížečka hodí se zvláště ke mši sv. a k sv. přijímání.

Řehák K. L., ThDr. **Miláček Páně**. Pro ctitele nejsv. Svátosti oltářní sebral i složil. Se 2 obrázky. 8° (48 str.) 20 h, 100 kusů 16 K.

Vaněček Frant., **Nejsv. Svátost oltářní**. Řeči pro „Jednotu ustavičného klanění Ježíši v nejsv. Svátosti oltářní“ — pro kazatele vůbec. Kázal a napsal. Vel. 8° (81 str.) 1 K.

Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní. Myšlenky ctih. faráře z Arsu. S titulním obrázkem. 32° (7 str.) české i německé. 1 výtisk za 4 h, 100 za K 3:20.

Božské Srdce Páně, přítomné v nejsv. Svátosti, nás miluje. Čtvrté, nezměněné vydání. 32° (4 str.) à 2 h, 100 výtisků za K 1:20

Chvalozpěv. 8° (8 str.) po 6 h, 100 výtisků za K 3:20
Obsahuje: Zvěstuj těla vznešeného. — Píseň o Božím Těle: „Chval, Sione, Spasitele!“ Píseň sv. Tomáše Aq. — „Te Deum laudamus.“ — „Tvůrce mocný, nebes, země.“ — Mé jsi potěšení, můj Ježíši, útočiště!“ — „Svatý Václave, vojvodo české země.“

Baudyš P. Prokop, O S. B. **Římský missál**. Mešní kniha církve svaté, pro věřící upravena a poznámkami liturgickými opatřena. Malá 8° (XV. 728+124 str.) 4 K, váz. v plátně 5 K, s koženým hřbetem K 5:60.

Didon P. **Ježíš Kristus**. Autorisovaný překlad Jana Ev. Hulakovského. Lex. 8° (867 str.) Se 3 mapami. 11 K, váz. v plátně K 14:20.

Nadšeně psané dílo povstalo z nutnosti paralysování urážlivého realistického spisu Renanova. Díla tak bohatého citem i myšlenkami zajisté netřeba více doporučovati.

Frassinetti Gius. **Ježíš Kristus vzorem knězovým**. Z vlastiny přeložil Dr. Karel Vrátný. Druhé vydání. S titulním obrázkem. 32° (87 str.) 40 h.

Spisek jest na rozdíl od jiných asketických děl stručný, úsečný, podává myšlenku, ale nerozvádí ji, ponechávaje to čtenáři, tím působí úchvatně. Kněz i laik vezme knížečku s radostí do ruky, neboť překlad je tak dokonalý, že čte se jako originál.

Janský K. **Poučení o předražené oběti mše svaté.** Našemu lidu podává. 12° (95 str.) 72 h.

z Kochemů Martin. **Výklad nejsv. oběti mše svaté.** Dle 37. vydání německého, zpracovaného od faráře L. Grubenbechra, v českém rouše uveřejňuje ThDr. K. L. Řehák. Páté vydání 8° (608 str.) 2 K, váz. 3 K a 3 K 30 h.

Objednávky vyřizuje

**Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství
V. KOTRBA v Praze 200-II.**

Právě vyšlo :

Před trůnem Božím.

Návod pro kněze, jak by se mohly konati lidové celodenní adorace.

Napsal **Josef Ocetek**, adorator.

Otisk z „Rádce Duchovního.“

Lex. 8° (22 str.) Cena 20 haléřů, poštou 25 hal.

Obnos možno poslati ve známkách.

Obsahuje celý plán slavné výstavy velebné Svátosti — dvě kázání a večerní společnou adoraci k Srdci Spasitele Páně (Srdce Boží, Srdce člověka-bratra, Srdce Spasitele, Srdce krále.)

Objednávky vyřizuje

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba v Praze 200-II.